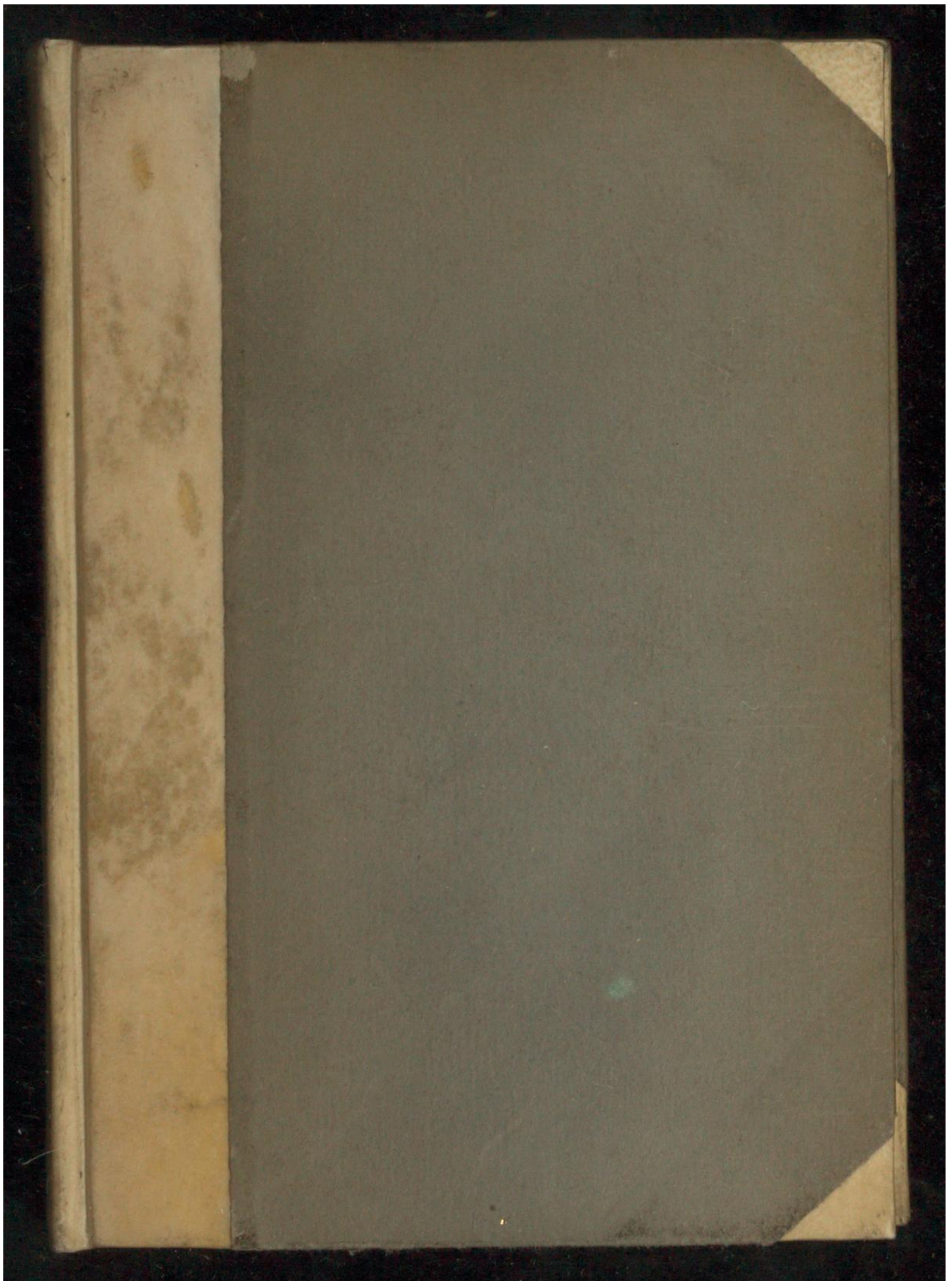
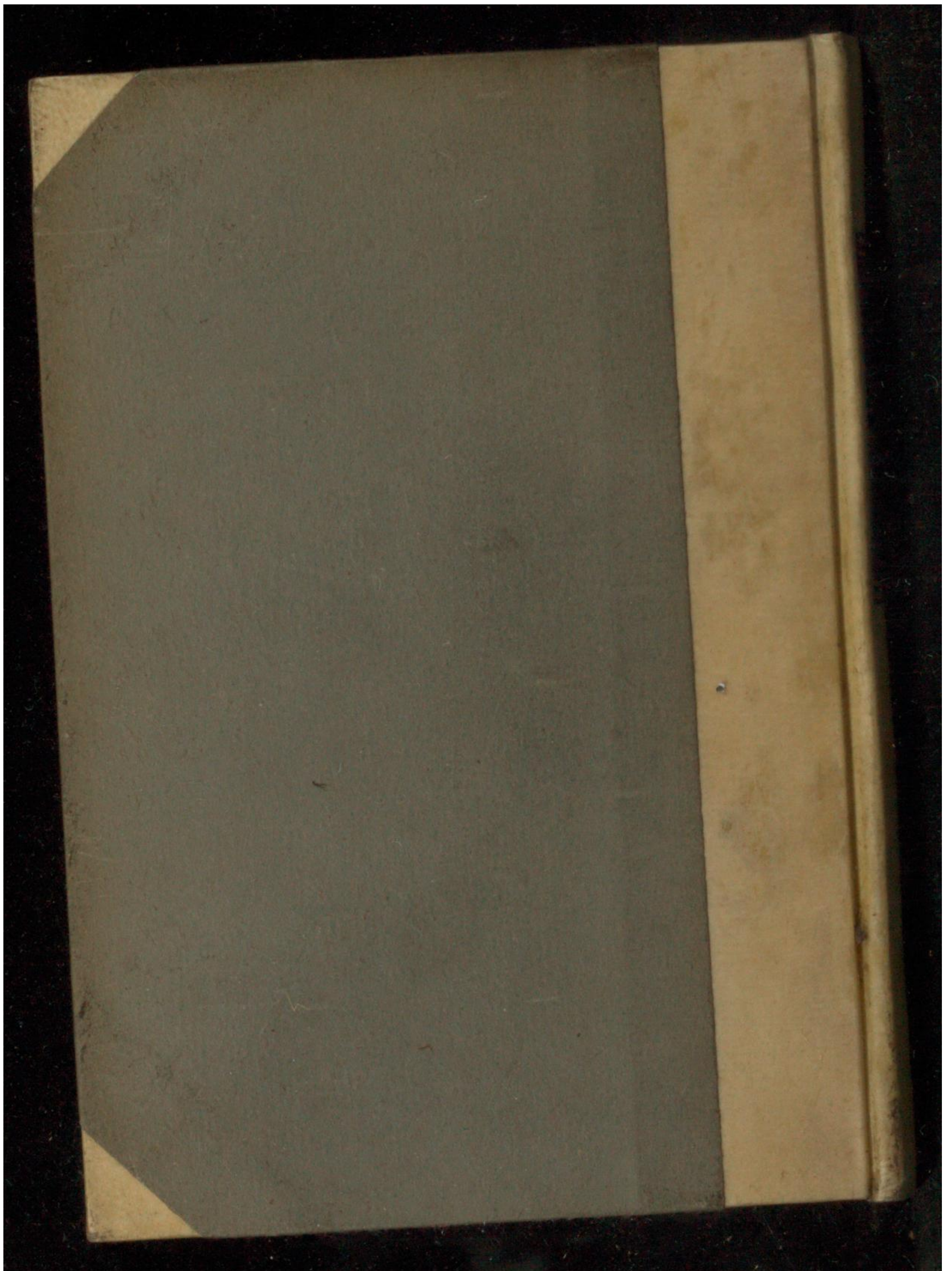

Aristoteles 1530

¶ In hoc libro

continentur problemata Aristotelis / varias questiones cognosci ad modum dignas: et ad naturalem philosophiam potissimum spectantes discutientia.

F.D.

Parrhisiis 1530

Quare oēs hoīes amore sciētie capiuntur.

Omnes hoīes naturaliter scire desiderāt: vt scribit Aristoteles prīceps phōꝝ p̄rio metaphisice. Cuius rō pōt reddi talis: q2 oīne ens naturaliter appetit suam perfectionem: et similiter cognatur se assimilare primo enti diuino: ꝛ imortali inquantum potest: sed scientia est de perfectione intellectus: ergo omnes homines naturaliter scire desiderant. Rursus et alia ratio est nam quodcūqꝫ ens naturaliter appetit bonum vt se conseruare posset in rerum natura: sed oīs notitia sciētifica est de numero bonorum honorabiliū vt patet p̄mo de aīa: ergo naturaliter omnis homo desiderat scire: et ex consequenti omnis scientia inquantum intellectui humano est possibilis est appetenda. Quamuis igitur quelibet scientia

Quare philosophia plus ceteris est perquirenda.

sit perscrutanda magis tamen illa que est in nobiliore: est communior alijs scientijs. Sed philosophica scientia cōfert maximas declarationes: vt patet decimo Ethicorum: ergo pre ceteris scientijs philosophia diligentius est inquirēda. Etiam propter alias causas: nam presens scientia est similis scientie philosophice: quia ipsa clarificat animam: et ipsa facit delectari in hoc seculo: vt dicit Aristoteles in libro de pomo ꝛ morte: quia que etiam in tantum clarificat hominem vt ipsum primo enti diuino immortali assimilari laborat teste Seneca ī epistola in talia

Senece testimonium de phīa.

prorumpente verba. Hoc michi philosophica promittit vt summopere me deo parem reddat.

Liber igitur de animalibus corporibus: preser-tim de corpore humano ex pluribus artificiali-bus codicibus probleumata colligetur

¶ Et est primum tale.

¶ Queritur quare inter omnia animalia homo habet faciem versus celuz elevatã? rñr multipli citer. Primo ꝙ est ex volũtate ipsius creatoris. Et quamuis illa responsio sit vera: non tamẽ vi detur valida in proposito: quia sic facile est oĩa soluere. Secundo respondetur ꝙ omnis artifex opus suum primum communiter facit deterius ⁊ post hoc opus suum secundum facit meliꝰ: ⁊ sic deus creauit bruta animalia primo quibꝰ dedit faciem deo pressam ad terrã inclinatã: ⁊ secũdo creauit hoĩes: vt ptz in Genesi: qbus dedit figu-ram honestam ⁊ ad celum eleuatam. Sed illa re sponsio non videtur iterũ valere ad ꝓpositũ ex quo est theologicalis et in primo derogat boni-tati dei q̃ sua opera ꝗtum est ex sua natura sem per facit bona. Tertio respõdetur ꝙ iter omnia aĩalia solus homo est ordinatus ad regnum celo rum: ⁊ ideo habet figuram eleuatã ad celũ: qꝛ cõ temptis terrenis contemplari debent celestia in diuinis. Quarto rñr ꝙ anima rõnalis est filiis in telligentie ⁊ finaliter in deuz ordinata: vt patet per Auerroim primo de anima: ergo habet figu ram eleuatam sursum. Quĩto respõdet̃ ꝙ homo existit microcosmus/ id est minor mundus sicut vult Aristo. octauo phisicoꝝ: ideo oĩbus anima libus hz ꝓcipere ⁊ sibi obediunt. Sexto respon-detur ⁊ vltimo, ꝙ naturaliter cuilibet rei et ope

multiplex rõ q̃re hõ hz faciẽ ĩ celum.

ri talis figura est deputanda. q̄ suo motui fiet apta vt celo cōpetit rotōditas: igni autem competit figura piramidalis que suo motui summe est apta & rei bipedali vt est homo figura diametralis et figura piramidalis est aptissima & inter omnia aīalia solus homo capite est eleuatus.

Quare caput aīaliū est pilosū.

¶ Quare caput est pilosum. Respō. secundum Cōstantinum ꝙ pili sunt ornamenta capitis et cerebri et cerebrum per gñationes piloꝝ euacuatur a grossis vaporibus a supremo vsq̧ ad partes inferiores qui exeūt per poros carnis interiores et exsiccantur et in pilos conuertuntur Patet quia in toto homine nichil siccius pilis est quia sicciores sunt ossibus vt patet per Albertum magnū qꝛ aliqua animalia nutriuntur ex ossibus vt canes sed nullum animal pōt digerere plumas vel pilos quia indigesti eijciuntur et omnino sicci sunt et inepti ad nutrimentum Scđo Rñr ꝙ cerebrum quatuor modis purgatur prio ab aquaticis humorib⁹ superfluis per oculos a melencolia p aures a colera p nasum: flegmate per pilos et illa intentio medicorum.

¶ Quare hoīes hñt longiores crines in capite: q̄ȝ cetera aīalia. Rñr secūdum. Aristote. iij. de generatione aīaliū. ꝙ hō inter omnia alia aīalia habet cerebrum humidissimum a quo egreditur sudor: qui in crines lōgos capitis conuertitur. Secūdo. Rñr ꝙ humores in homine sunt pingues nō cito exsiccabiles ergo pili in eo prolōgatur. In alijs autem animalibus humores sunt faciliter exsiccabiles & cessat in eis prolon

gatio pilorum. Queritur ad idem quare in alijs aialibus pili solū infringunt cuti sed in homine ꝓfundiꝰ radicant i cute? Rñdet ꝙ iō q2 plus in hoie habēt de nutrimēto: ꝙ etiam magis ad interiora ꝓlōgant. Et hec ēt est ratio quare pili in alijs animalibus variant ad variationem cutis ⁊ non in hominibus nisi aliquando in cicatrice.

¶ Queritur quare mulieres habent longiores crines ꝙ̃ viri? Rñdet/ q2 mulieres sunt humidiores ꝙ̃ viri ⁊ magis flegmatice: ergo in eis plus est de materia pilorū: ⁊ per consequens sequitur lōgitudo pilorū. Et cum hoc talis materia cerebri magis auget a membris interioribus ⁊ maxime tempore menstrui: quia tunc materia ascendit ⁊ augmentatur humor pilorum vt dicit Albertus. Si pilus mulieris menstruose ponatur sub fumo/ ex illo generatur serpens venenosus. Secundo respondetur/ quia mulieres non sunt barbate. et sic materia barbate transit in materiam pilorum. ⁊c.

¶ Querit quare aliq̄ hoies habent crines molles ⁊ aliqui duros? Rñdet s̄m Arist. ꝙ cutis ⁊ pilus sunt termini analogi: mō q̄dā cutis est dura/ q̄dā spissa/ q̄dā subtilis/ ⁊ q̄dā grossa: ergo pilus qui egredit per poros superficiales grosse cutis fit grossus: ⁊ qui per poros subtilis/ fit subtilis. Etiam qn̄ pori sunt aperti/ tunc exit multus humor ergo pili duri generāt. Et vbi pori sunt angusti/ ibi molles ⁊ subtiles crines generātur. Et hoc Aristo. in hoibus declarat. Huius signum habemus primo/ q2 mulieres habent molliores

De diuersitate cutis ⁊ pilorum

crines q̄ viri ꝙ contingit ex eo q2 in eis pori sūt clausi ꝓpter frigiditatē. Scdo q2 colerici prout frequēt habēt duriores ꝛ grossiores pilos aliis ꝓpt caliditatē ipoꝝ ꝛ i eis pori valde sunt aperti: ꝫ etiā barbescūt pre aliis: ꝫ phūs in phisonomia: ꝙ aīalia duros pilos habētia sunt audaciora: q2 tales pili ordinati sunt p calorē ꝛ p colerā ꝛ colera semp facit pugnare. Etiam Aristo. ponit exemplū de vrso ꝛ apro. Ex opposito aīalia molles crines hñtia sūt timida: q2 frigida. vt lepus ꝛ ceruus. Itē Aristo. dicit aliā rationē mollicie ꝛ duriciei piloꝝ: q2 in regiōe calida grossiores pili gñant / vt hñt ethiopes. p oppositū est de regione frigida: vt versus septentrionem.

Mollicies crinium timiditatē / duricies audaciaꝫ designat.

¶ Querit quare q̄dā hoies habēt crispos crines ꝛ q̄dā planos? Rñdet ꝙ causa crispitudinis est superabundātia caloris: vt si in homine est multus calor / tunc generantur pili crispi: quia tunc mouetur sursum: ꝛ huius signum est quando aliquis intrat balneum sed habet crines planissimos: postea tamen acquirit aliquos crines crispes: ergo balneatores prout frequenter habent crispos crines. Similiter ethiopes ꝛ colerici. Sed causa planiciei est multa humiditas fumi dyametraliter tendens deorsum. Et huius signum est: quia mulieres prout frequenter habent planos capilos: quia sunt multe humiditatis: et pauce caliditatis.

Que ē cā crispitudinis piloꝝ.

¶ Querit quare mulieres pubescūt circa aluū ꝛ nō alibi: ſꝫ viri in pectore pubescūt? Rñdet medicinaliter: q2 in viris ꝛ mulieribus est fluentis

humiditatis ibidem ꝛ magis in mulierib⁹: q2 in viris oēs vesice in illo loco in quo tenet vrina ex qua generantur pili in pectore ꝛ circa vmbilicū: Sed de mulieribus sic dicit ꝙ humiditas vesice ꝛ matricis ibi coniungitur. ergo multus fumus ibi resoluitur: qui est materia piloꝝ: q2 eodē modo fit sub humeris ꝛ in alijs locis hirsutis.

¶ Querit quare mulieres nō barbescūt? Rñdetur / q2 in eis est defect⁹ caliditatis: vt etiā in aliq̄bus viris effeminatis q̄ sunt iberbes ꝑpter eādē causam: q2 habēt cōplexionē muliebrem.

Quare aliq̄ viri non habēt barbam.

¶ Queritur quare suspensis crescūt crines? Respondetur / quia corpora eorum sunt exposita soli qui calore suo totum humidum resoluit in fumum ex quo generantur ꝛ augmentant crines.

¶ Queritur quare pili barbe sunt grossiores alijs: ꝛ quanto plus abradūtur tanto plus indurescunt? Respōdet per vnam regulā medicinalē quāto plus de aliquo liquore humor separat tāto plus ad talē locum humor contrahit. ḡ quāto plus pili abradunt / tāto magis ibi ꝯfluūt humores: ꝛ ex eis crines gn̄ant / ꝛ ibidem indurescunt.

Cur pili barbe cuꝫ abraduntur crebrescūt ꝛ indurescunt.

¶ Queritur quare mulieres sunt valde plane ꝛ formose respectu virorum? Rñdet ꝫm Ari. p̄mo de gn̄atione aīaliū: q2 in mulieribus tota humiditas ꝛ supfluitas (que est materia piloꝝ corporis) expellit cum materia menstruali q̄ manet in viris euaporabiliter transiens in pilos: et huius signū: q2 mulieres raro habent fluxū ex naribus vel apostemata / vt vlcera: quia talis materia eijcitur cum menstruo. Item aliud signum: quia

videmus aliquas vetulas barbescere in senectu te.s.post.xl.vel.l.annos cum cessant menstrua.

Quare ē ratio canitiei in homine.

¶ Queritur quare inter oīa aīalia (vt dicit Ari. ix.đ aīalib⁹) soli hoīes canescūt vt vult Porth. ꝛ Arist.j.de gñatione? Rñr sm phm̄ ꝙ canicies causatur in hoībus/qꝛ inter oīa aīalia habet calidissimum cor/ideo natura sagax ne p calorē cordis hō suffocaretur cor calidissimū supposuit frigidissimo cerebro/ꝛ caliditas cordis temperatur frigiditate cerebri:ꝛ econuerso/sic ꝙ temperamentum adderetur vtrobiqꝫ. Hoc etiā patet ex tali signo:qꝛ īter oīa aīalia hō habet turpissimū odoratū.scđo de anima. Etiam homo quasi medium vite sue consumit dormiēdo:ꝛ hoc contingit ex superabundantia cerebri frigidi ꝛ humidi:ꝛ sic indiget calore naturali illud humidum digerēte ꝛ cōsumente. Et illū calorem sufficienter habet in iuuētute:ideo nō efficitur can⁹. Tēpore vero senectutis deficit in calore naturali. Et sic vapores ascendentes a stomacho manent indigesti propter defectum caloris naturalis:ꝛ sic cōsequēter putrescūt:ꝛ illā putrefactionē humorū sequitur albedo q̄ dꝛ canicies. Ex illo pꝫ ꝙ canicies nihil aliud est q̄ꝫ albedo criniū ex putrefactiōe humoꝝ circa radices pilloꝝ ex defectu caloris naturalis tēpore senectutis causata. Etiā canicies causatur ex malitia ꝯplexionis aliquādo ꝛ illa bñ cōtingit in iuuētute. Aliqñ ēt ex humido indigesto. Aliqñ ex nimio timore vel cura:vt pꝫ de mercatorib⁹ nauigātibus/ꝛ raptoribus. vñ ꝟ⁹. Cura facit canos/q̄ꝫuis hō nō hꝫ annos.

Diffinitio caniciei.

¶ Queritur quare crines ruffi citius albescunt q̃ alij? Respondetur s̃m Aristotelem/quia rubedo est infirmitas pillorum. Nam generãtur ex materia infirma ꝛ debili.s.ex materia mẽstruali:ideo citius canescunt q̃ crines nigri.

¶ Queritur quare lupi grisescunt. Pro quo nota differẽtiã inter caniciẽ ꝛ grisiciẽ/qꝛ canicies causat ex defectu caloris naturalis:s3 grisicies ex voracitate ꝛ comestione/vt patet p Arist.vij. de aĩalibus. Cũ lupus est aĩal multum vorax qꝛ multũ comedit ꝛ gulose sine masticatiõe ꝛ semel in tantum ꝙ continuatur per triduum. Et tunc ille cibus causat vapores grossos in corpore ipsius lupi. Item grisicies ꝛ canicies secundo differunt:quia grisicies fit per totum corpus. Canicies vero solummodo fit in capite. Lupꝰ aĩal vorax.

Querit quare equi grisescũt? Rñdet s̃m Ari.in lib.de aĩalibus.qꝛ eoꝝ corpora plurimũ sunt in sole. Et s̃m eundẽ.iiij.metheororuz. Calor etiã quãdoq3 accidentaliter facit putrefacere:ergo ex tali calore materia pillorum putrescit:et per consequens etiam valde cito caluantur.

¶ Queritur quare homines caluescunt ꝛ arbores in hyeme defoliãtur? Rñdet s̃m Ari. vbi supra de animalibus ꝙ eadem de causa hoĩes caluescũt ꝛ arbores defoliantur:quia defectus humiditatis in vtrobiq3 est causa defectus tam pilorum q̃ foliorũ:ꝛ hoc pulchre declaratur:qꝛ p actum venereum homo caluescit:qꝛ luxuria est emissio naturalis humiditatis et caliditatis: Unñ caluicies puenit in homine.

& sic per luxuriā humidum consumitur quod est nutrimentum pilorum. ergo sequitur caluicies. Et hoc declaratur euidenter in eunuchis & mulierib⁹ q̄ nō caluescūt/ q2 tale humidū ab eis nō separat. Vñ eunuchi habent cōplexionē femine Sed qñ querit quare eunuchi nō caluescunt nec habēt podagrā. i. infirmitatē pedū/ vt dicit Hipocras sexta particula amphorismoꝝ: Rñdet śm Galienū in cōmento ibidē q causa caluiciei est siccitas in eunuchis: quia carent testiculis/ q̄ supplent calorem per omnia membra & calor ip se poros quibus aperti cadunt pili.

¶ Querit quare mulieres nō caluescūt: Rñdet q2 frigide & humide sunt: & hoc vtiq3 operat permanentiam pilorum. Nam humiditas dat nutrimentum pilis/ & frigiditas constringit.

¶ Querit quare calui sunt fallaces vt dicit metrum. Si non vis calui fugias consortia calui. Rñdet/ q2 caluitas attestat supra cōplexionem colericā: que est calida & sicca: & colerici naturaliter sunt fallaces/ iuxta illū versum. Hirsutus fallax/ irascens/ prodigus/ audax. ergo sequitur a primo ad vltimum caluos esse fallaces.

¶ Querit quare ceci naturaliter nō caluescūt? Rñdet śm Aristote. q2 oculus habet multū humiditatis: & talis humiditas transire deberet p substantiam oculorum transit in nutrimentum sufficiens pilorum. & ergo raro caluescunt.

¶ Queritur quare omnibus timentibus contingit crinium erectio: Respondet/ quia tēpore timoris calor vadit ad interiora ab exteriorib⁹

Que causa est erectionis cri

membris volēs subuenire cordi: ⁊ sic pori in qui bus pili figuntur clauduntur ad quam clausionem sequitur erectio pilorum: ⁊ hoc maxime patet in animalibus brutis / scilicet in porcis / in apris et pauonibus.

nium f mentib

¶ De Capite.

¶ Querit quare caput hoīs est rotūdū? Rūdet quia hec figura est aptissima ad capiendum in se aliquid: vt patet per Aristotelem secundo celi. cum ipsum caput capit in se quinqꝫ sensus: vt etiam declaratur in sphera materiali.

¶ Querit quare caput sit durū? Rūdet p Ari. q̄r cōtinet in se humidissimā partē animalis: vt cerebrum per ipsum tanqꝫ per clipeum tueatur.

¶ Queritur quare caput non est directe rotundum: sed oblongum? Respōdetur vt in ipso tres cellule aptius possint distingui / scilicet fantasia in fronte: legistica siue rationalis in media: ⁊ memoria in posteriori cellula.

¶ Queritur quare homo imaginando erigit caput sursum siue versus celum? Respōdetur quia imaginatio est in anteriori parte capitis siue cerebri: ideo erigit sursum vt cellule imaginationis aperiantur: ⁊ vt spiritus animalis concurrēdo facere possit imaginationem.

Cur imaginatiō caput e[...] gunt.

¶ Querit quare hō cogitās ⁊ recogitās de preteritis caput suū inclinat ad terrā? Rūdet q̄ rō est q̄r cellula posterior est memoratiua: ergo illa erigitur versus celum cum caput inclinat ad terram: ⁊ sic aperitur illa cellula / vt spiritus animales perficientes memoriam intrent.

¶ Querit quare caput non est ita carnosum sic alia membra? Respōdetur sm Aristo. in lib. de aialibus: qr caput nimiū aggrauaret: et moueri non posset: ergo est sine carne. Etiam caput carnosum desinit complexionem malam.

prouene dolor capit ¶ Queritur quare caput sepe patitur dolores? Rndet sm Constantinum in libro de stomacho. q quandoq patit dolores ex ascentione malorum vaporum prouenientes q de stomacho ad caput extollunt et ipsum cerebrū perturbant et sic causat dolor. Etiā dolor capitis maxime puenit a stomacho propter nimiā repletionem ipsius stomachi: quia sm Galienū duo magni nerui transeunt de cerebro ad orificium stomachi: et sic ista membra semper patiunt. Etiam dolor capitis quandoq prouenit propter vinum forte vel aliū potum fortem vel propter cibaria fumosa et acuta. sicut aleum et cepe. Etiam quandoq contingit ex flegmate in stomacho cōtento: de quo possunt venire febres quotidiane.

¶ Queritur quare mulieres sepius habent dolorem capitis q̄ viri? Respondetur sm Alber. quia mulier patiuntur menstrua/ et non viri: et sic fumus inmūdissimus et venenosissimus resoluit q sursum petens exitū ipsum caput dolere facit.

¶ Querit quare cerebrū sit albū? Rndet dupliciter primo: qr frigidum est: et frigiditas est mater albedinis vt patz p philosophū. Scdo rndet q ideo vt posset in se recipere similitudinem omniū colorum: modo color albus est maxime simplex

¶ Querit quare omnes sensus sunt in capite?

Respondetur secundum Albertum quia ibi est cerebrum in quo omes sensus dependent et diriguntur. Et per consequens omnes spiritus sentire facit. Et ab ipso omnia membra reguntur

¶ Queritur quare cerebro leso vel corde homo non potest euadere mortem Respondetur quia cor et cerebrum sunt duo membra vitalia et principalia in animalibus. Ergo ipsis lesis nullum remedium est quo curari poterit.

Cur le cerebr cordis fert m tem.

¶ Queritur quare cerebrum est humidum. Respondetur q ideo vt eo facilius recipiat impressionem quia humidum faciliter est receptiuum impressionũ. vt patet de cera que facile recipit in se figuram sigilli.

¶ Queritur quare cerebrum est frigidũ. respõdet dupliciter. Primo vt ex sua frigiditate clarificet et subtiliet intellectum hominis. Secundo vt eius frigiditate temperetur calor cordis. Et hoc est de intentione. Aristotelis in libro de animalibus.

¶ Queritur quare habemus vnũ nasum & duos oculos. Respondetur ad ideo quia visus est magis necessari⁹ homini q̃ olfactus. Et ergo prouenit. Ex benignitate nature. Scilicet vt si in vno oculo offensio fiat siue destructio q tunc alter maneat et sic certe vidimus q spiritus visiuus ad vnum oculum dirigitur vt patet i dispectiua communi.

¶ Querit quare pueri in iuuẽtute habent magnos oculos & in etate gracilianť. respondetur secundum Aristotelẽ secundo de generatione q

Cur pue ris i ifãt maiores

t oclīq hoc est propter maximā cerebri humiditatē: & ꝓ
de fiūt pter hāc causam pueri sunt multū somnolenti.
lio2es. ¶ Querit quare oculi nigri de die bn̄ vident / de nocte vero male? Rn̄r ſm Arist. q ꝓpter indigētiam ignis & ꝓpter luminis & humoris in oculis cōgregationē q illuminat humorem glacialem.

¶ Querit quare oculi glauci de die male vidēt de nocte vero bene? Rn̄det p Aristo. q glaucedo p se est lucida: & spiritus visibiles de die debilitantur / & in nocte confortantur.

hoib' ¶ Querit quare hoies habent oclos diuersos? idit o= Rn̄r p Arist. q hoc est ꝓpter diuersitatē humo= lo diuersitas. rū. Vn̄ oculi hn̄t quatuor tunicas & tres humores. Prima dicit cōsolidatiua: q est exterior fortis & pinguis. Secunda dicit cornea ad similitudinē cornu: & illa est ꝑspicua. Tertia dicit vuea ad similitudinem vue magne. Quarta dicit tela aranee. Sed ſm alios oculos cōstat ex septē tunicis et tribus humoribus. Primus humor dicitur albugineus ad similitudinem albuginis in ouo. Secund' est glacialis. i. glacie similis. Tertius est vitreus / id est admodum vitri clarus & illa diuersitas humorꝝ facit diuersitatē oculorū.

¶ Querit quare homines lusi & monoculi sunt
ur facu boni sagittarij. Et quare boni sagittarij cōiter
tes vnuz claudunt vnum oculum. Et quare speculantes
audant astra vident vno oculo p cannos. Ad hoc dicēdū
ulum. est q hec materia habet in ꝑspectiua: & ratio est ſm q patet in libro de causis / quia omnis ꝟt' vnita fortior est seipsa dispersa: & tota ꝟtus visiua dispsa in duobus / vno oculo clauso cōgregat ad

aliū: ⁊ sic visus ipso fornicatur: ⁊ p̄ ꝯñs certius vi-
det vno oculo clauso q̄ȝ ambobus apertis.

¶ Queritur quare fortiter bibentes et riden-
tes lachrymantur? R̄n̄r q2 dum bibunt aer inspi
ratus non erit per vocalem arteriam: et sic cum
impetu ad oculos dirigitur per poros exeundo:
et sic humores oculorum expellit: ⁊ isti humores
sic expulsi adducunt lachrymas.

¶ Queritur quare multum flentes parum min-
gunt? R̄n̄r per Aristotelem: quia humidum ra-
dicale lachryme et vrine sunt vnius et eiusdem
nature: ergo vbi fletus multiplicatur ibi vrina
diminuitur. Et q̄ sunt eiusdem nature et mate-
rie patet in sapore qui ambo salsa sunt.

¶ Queritur quare aliqui habentes claros ocu-
los nichil vident? R̄n̄r q̄ hoc est propter opila-
tionem et destructionem neruorum visiuorum:
nam ipsis destructis virtus visiua ad oculum a
cerebro deferri non potest vt patet per philoso-
phum in de sensu ⁊ sensato.

¶ Queritur quare oculus sit clarus et politus
ad instar speculi? Respondetur: quia res visibi
les reuerberantur melius super rem tersam ⁊ po
litam: ergo oculus est politus ex hoc visus con-
fortetur. Secundo respondetur: quia oculus est
maxime humidus inter omnes partes corporis/
⁊ aquatice nature. modo sicut aqua est clara et
bene polita ita ⁊ oculus.

Quare o-
li sunt c-
ri ⁊ poli-

¶ Querit̄ quare hoīes hn̄tes profundos oculos
acute ⁊ longinque vident ⁊ silr alia aialia? R̄n̄r
sm̄ Aristote. scd̄o de gn̄atione animalium: quia

Cur ho-
q̄ pfund-
sūt ocul-
acute vi-
dent.

virtus visiua in eis nō dispergitur:sed procedit
diametraliter ad rē visam. Et hoc declarat͛ in
simili qꝛ qñ aliqs stat ꝓfunda i fouea aut in fon
te ꝓfundo stellas celi et firmamēti in clara die
speculat͛.vt dt. Aristo.i tractatu de forma spe=
culi:qꝛ tūc virtus visiua ꝛ radij nō disperguntur.
¶ Queritur quare homines habētes altos ocu
los et non profundos indeterminate vidēt ꝛ ma
le? Respōdetur per Aristotelem:quia radij qui
transeunt visum ergo visum debilitant.
¶ Querit͛ quare multa animalia nascunt͛ ceca
sicut catuli leonum ꝛ canū. Respōdet͛ quia talia
animalia nō sunt adhuc ꝑfecte maturitatis:ꝛ in
eis non operatur fluxus nutrimenti. Et hoc de=
claratur in simili de harundinibus: vt si illis in
nido auferantur oculi alij crescunt:et de hoc pa
tet in multis alijs animalibus que etiam imma=
ture gñant͛ quasi mortua:vt catuli vrsi. Et ista
rō est magis perspectiua ꝙ naturalis materia.
¶ Querit͛ quare oculi mulieris menstruose inf=
ciunt speculum nouum:vt dicit Aristo.in lib.de
somno ꝛ vigilia. Et cōsimile ꝓbleuma est istud.
¶ Quare basiliscus interficit homines visu. Ad
primū rñdet͛ per talē modū:qꝛ qñ mēstrua fluūt
de muliere tūc aer venenosissimus resoluit͛ ab eo
ꝙ ascendit caput mulieris: ꝛ ipsa multū dolens
cooperit ipsum cū multis velis ꝛ pepijs: ꝛ quia
oculi sunt porosi:ergo petit ibi exitū. Et sic in=
ficit oculos qui pleni sunt sanguine et apparent
in eis oculi guttosi ꝛ lachrimosi propter malum
vaporem in eis existentem et illi euaporantur:

⁊ multiplicantur vsq; ad obiectū speculi: ⁊ q: ta le speculum est multum solidum mundum politum ⁊ ꝗ faciliter immūdū accipit. Ad scdm rñr. ꝙ basilisc⁹ est aial multū venenosum ⁊ ꝑ oculos illis vapores venenosi exeūt ⁊ multiplicant᷑ vsq; ad rē visā ⁊ vsq; ad oculū hoīs q̄ vapores venenosi seu humores intrātes corpora inficiūt: ⁊ tādem hō interficit᷑. Et hec est rō quare basiliscus inspiciēs clipeū cū bitumine ꝑfecte factum/aut aliā rē firmā ⁊ politā interficit seipm: q: ab ista re polita ⁊ solida isti humores reflectunt᷑/⁊ ꝑcutiunt᷑ vsq; ad basiliscū: ex qua ꝑcutiōe interficit᷑. Et similiter est dicēdum de muliere mēstruosa.

Quō basiliscus seipm interficiat.

¶ Correlarium est ꝙ quedam vetule quādo tēpore menstrui inspiciunt specula alias res solidas et firmas seipsas ledunt ⁊ offendunt.

¶ Quare scintillatio oculoꝝ in catt; ⁊ lupis nō appareat in luce sʒ in tenebris? Rñr ꝙ ī luce maius lumē offuscat ⁊ extinguit minus lumē: sic ꝙ tūc extrane⁹ color apparet scintillare q̄uis hʒ aliquā materiā lucis ꝑ quā tpe tenebrositat; apparēt splēdidi ex quo est corpus politū: ⁊ sic illa materia lucis quodāmō offuscat᷑ in die ita ꝙ nō appareat splēdida. sed magis colorata ꝓpter lucis offuscationē: vñ quanto magis sunt tenebre tanto talis natura lucis que est in obiecto visibili plus fortificat᷑: quia tanto minus impedit᷑ per maius lumen extrinsecum quo posset offuscari.

¶ Quare hō se vidēs in speculo mox obliuiscit᷑ suā dispositionē: ⁊ non scit qualiter est disposit⁹? Respōdetur in libro de forma speculi ꝙ idolus

visus p speculū debiliter reflexere repn̄tat se potentie visiue: ꝛ ex quo debilit̄ se repꝛesētat tūc debilit̄ appꝛehēditur/ ꝛ p ꝯn̄s nō diu retinetur.

¶ Quare visus recreat̄ p viridē coloꝛē vt patꝫ p versum istū? Fons speculū gramē oculus dāt alcuiamē. R̄n̄det̄ q̄ viridis coloꝛ mediocriter mouet oꝛganū visus: ꝛ ideo cōfoꝛat visū: hoc autē nō facit coloꝛ albus vel niger/ qꝛ isti foꝛtiter mouēt ꝛ mutāt oꝛganū visus: ideo plus faciūt violētiā. Cuius rō est quia magis tēdūt ad excellētiā seu violētiā/ sꝫ quāto sēsibile est magis excellēs/ tāto magis destruit ꝛ debilitat sēsum vt pꝫ per Arist. in scd̄o de aīa/ qui dicit q̄ sensibile excellens coꝛrumpit sensum.

Viridis coloꝛ confoꝛtat visum.

¶ De naso.

¶ Queritur quare nasus excedat vltra alias partes capitis: respōdet̄ dupliciter. Primo qꝛ nas⁹ est quasi cloaca cerebꝛi p quā flegma cerebꝛi expurgat̄: ergo excedit alia mēbꝛa ne īmūdicia maculent̄. Aliter rn̄r f̄m Cōstātinū qꝛ nas⁹ ē maxime decoꝛ faciei eminens seu splēdens cū naturaliter odoꝛat ꝛ faciem decoꝛat vt testat̄ Boetius in diciplina scolarium.

¶ Quare hō inter cetera aīalia hꝫ malū ꝛ turpissimū olfactū seu odoꝛatū: vt ptꝫ scd̄o de aīa respondet̄ p ꝯmētatoꝛē ibidē q̄ hō inter cetera aīalia quo ad sui q̄ntitatē hꝫ cerebꝛū maxie humidū ꝛ frigidissimū/ ꝛ ĝ ex tali excellenti humido ꝛ frigido cerebꝛo īdisponit̄/ ꝛ p ꝯn̄s olfactus oꝛgano īdisposito īpedit̄ sensatio. vt pꝫ p Ari. ꝛ temistiū. lib. de aīa ĝ quidā hoies oīno nō odorant ꝛ hoc est signū male sensationis. ꝛc.

¶ Quare vultures vt vult ɔmētator. ij. de aīa optime odorāt? Rñr ꝙ hñt cerebrū valde siccū: ⁊ ꝗ aer deferens odorē nō ipedit ab humiditate cerebri sȝ subito tangit suum organū: ⁊ ꝗ ⁊ illa aīalia ꝑlio facto in grecia venerūt a quingentis miliaribus ad cadauera mortuorum.
¶ Quare natura fecit nares? Rñr ꝑꝑ triplicē vtilitatē. Prio: q2 clauso ore inspiram⁹ ꝑ nares in refrigeriū cordꝭ. Scđa vtilitas est: q2 aer ꝓcedens ex ore fetet/ q2 fumi stomachi sunt ei adiūcti: sȝ aer respirās ad nares min⁹ fetet. Tertia ē q2 flegma ꝓcedens de cerebro ꝑ nares purgat.
¶ Quare hoies sternutāt? Rñr. vt virt⁹ expulsiua ⁊ visiua ꝑ hoc purget/ ⁊ cerebrū a sua supfluitate purget: q2 sicut pulmo purgat ꝑ tussim / sic ꝟt⁹ visiua ⁊ cerebrū ꝑ sternutationē. Etiā q̄ sternutat freq̄nter dr h̄re forte cerebrū ꝗ medici sternutoriū dāt vt purget cerebrū: ⁊ q̄ dolent nō potentes sternutare cito moriuntur: quia signuȝ est ꝙ cerebrum est totum impletum malis humoribus: qui non possunt expurgari.
¶ Quare appoplici. i. in q̄b⁹ sanguis cito effūditur nō possūt sternutare? Rñr ꝙ meat⁹ seu vētriculi cerebri sūt eis opilati ⁊ obdurati ⁊ si possent sternutare forte appoplexia solueretur.
¶ Quare calor solis ꝓuocat sternutationem et nō calor ignis? Rñr ꝙ calor solis tm̄ resoluit et nō ɔsumit: ꝗ vapor resolut⁹ expellit ꝑ sternutationem quā ꝓuocat.

Cur solis calor ꝓuocat sternutationem

¶ De auribus.
Queritur q̄re oē aīal mouet aures ꝑter hoīes? Respōdet ꝑ Ari. ꝙ q̄dam mascul⁹ est circa mandi=

Quare hominib⁹ aures sūt immobiles.

bulā ī hoīe q̄ ꝓhibet motū aurib⁹ ⁊ ḡ eo extēso hoīes mouēt aures vt visum est ī plurib⁹ hoīb⁹: sꝫ oīa aīalia illis carēt: ḡ aures quoꝝ mouent.

¶ Quare ex erectiōe auricularū asini pluuia ꝑnosticat᷑? Respōdet᷑. qꝛ asin⁹ est aīal valde melācolicū ⁊ ex melācolia ē sentiēs pluuiā futurā: mō tp̄e pluuioso aures oīꝫ aīaliū erigunt᷑: ergo asinus sentiens pluuiā futuram aures erigit.

Cur auibus ⁊ piscib⁹ nō sunt aures.

¶ Quare auicule nō hn̄t aures? Rn̄det᷑ ꝑ Ari. ꝙ idē est: qꝛ natura dat vnicuiqꝫ qđ sibi cōgruū est: sed si dedisset auib⁹ aures īpedirent eas ī volatu. Sil'r pisces carēt aurib⁹ ꝑpt᷑ natationē ⁊ solū habēt ꝑuas foueas et poros per quos audiunt vt declarat Aristo. de boue marino.

¶ Quare vespertiliones aures habēt/cū tn̄ vident᷑ eē aues? Rn̄det᷑ ꝙ partim habēt naturam auicularū in volādo: rōne cui⁹ hn̄t allas. ⁊ partim hn̄t naturā quadrupedū/ꝙ sūt pilose: qꝛ mures sūt: iō natura sagax disposuit eis auriculas

¶ Quare hō inter cetera aīalia hꝫ aures rotūdas? rn̄r. qꝛ figura toti⁹ ⁊ figura ꝑtiū ī toto ꝓportionant᷑. ⁊ maxīe in hōgeneis. qꝛ sicut vna gutta aque rotūda est: ita ⁊ tota aqua: vt ꝓbat Joannes de sacrobosco ī sphera māli: sꝫ qꝛ caput hoīs est maxīe rotūdū/ḡ ⁊ aures declināt se ad quandā formā siue figurā: sꝫ capita alioꝝ aīaliū valde sunt oblōga/ḡ ⁊ aures exinde prolongantur.

Joannes de sacrobosco.

¶ Quare natura formauit aures ipsis aīalib⁹? Rn̄r ꝙ fecit ꝓpter duo. Prīo vt aīalia ꝑ aures audirēt: ⁊ vt res audibiles ꝑtingerēt ad pelliculā auris. Scđo qꝛ ꝑ aures caput purgat᷑ a cole=

rica supfluitate:sicut ei caput purgat p nasum flematice supfluitate: sic p aures a supfluitate (colerica
¶ Quare os hz labia ipm circũstãtia? Rñr fm Cõstãtinũ:qr labia regunt ꝛ minuunt dẽtes/qr nõ esset pulchrũ semper dentes apparere. Aliter respõdet: ꝙ dẽtes sũt frigide nature:ꝛ ĝ citius lederent ab aere exteriori si per labia nõ tegerent:sz tñ alia potest esse ratio euidẽtior: q̃ est moralis/scz ꝙ homo debet se moderare in loquendo.ꝛc.

¶ Quare hõ hz duas aures ꝛ vnuz os ꝛ similit duos oculos? reñdet ꝙ hoc est ex ista cã.s.ꝙ homo dz esse prouisor tã in vidẽdo q̃ʒ in loquendo et copiosior in audiẽdo vt sapientior sit:qr vt dicit Aristo.sensus auditus/est sensus discipline. Et de visu dicit ꝙ sẽsus visus multaꝝ reꝝ nobꝫ differentias oñdit Et cum illa cõcordat Seneca dicẽs duas aures a natura recipimus ꝛ tantuz vnuz os ꝛ iõ natura sagax aures fecit patẽtes. Liguã ꝟo duplici clausura circundedit:scz labijs et dentibus.

Cur duas aures et vnũ tm̃ os natura hominibus dederit.

¶ Quare hõ hz os? rñr.pp multas vtilitates. pma: qr os est ostiuz stomachi. Scda: qr cib⁹ in ore mastigat ꝛ ꝑparat ad primã digestionẽ/q̃ʒuis auicena voluit ꝙ scda digestio fecit i ore. Tertia: qr i ꝯcauo oris aer spũs ꝑ cordis refrigerio subtiliat:ꝛ pp alias mltas causas q̃ post ea patẽt. ¶ Quare labia sũt nobilia? rñr ꝙ hoc fit ꝑpter formationẽ vocis:qr sine ipsis vox pfecte formari nõ pt. nõ sicut sũt istis lrĩs.a.b.f.p. voces lrales nõ pñt formari ita nec ipe sine labijs

¶ Quare hō oscitat? rn̄det̄ s̄m glosam vltie pti
cule amphorismoꝝ hipocratꝭ: qꝫ hō fit aliqn̄ fa=
stidioꝛ: vt cū hō sedit cū innotis/ q̄bus libēter ca
reret. Sc̄do fit oscitatio ex fumis grossis replen
tibus maxillas: ex quoꝛū expulsione fit maxilla
rum extentio/ ꝛ oris apertio: ꝛ tunc fit oscitatio.
¶ Quare hō vidēs aliū oscitare ēt oscitat? rn̄de
tur qꝫ hoc fit ex imaginatōe. Et hoc declarat̄ ex
simili cū asin⁹ est aīal valde sensibile rōne melā=
colie: qꝛ supfluitates diu retinet: ꝛ nunq̄ꝫ vrina=
ret vel comederet nisi audiret alium vrinare. sic
ēt hō ex imaginatiōe oscitat alio hoīe oscitante
¶ Quare soli dentes inter oīa alia ossa sentiūt
sensu tactus? Respōdetur s̄m Auicenam ꝛ Ga
lenum/ vt possint discernere inter calidum ꝛ fri=
gidum ipsis nociua/ que non indigent alia ossa.
quia vtuntur illis solum ad saporem cibis.
Quare viri habēt plures dētes q̄ꝫ mulieres? rn̄
detur qꝫ est ꝓpter multitudinē caloris ꝛ sangui
nis qui abundat in viris plusq̄ꝫ in mulieribus.
Quare inter oīa ossa dentes crescunt vsqꝫ ad fi=
nem vite? Respondet̄ ex secūdo de generatione/
qꝫ alias consumerentur masticando ꝛ molendo.
Cur dētes soli inter ossa recrescunt. ¶ Querit̄ quare oīa ossa ablata non recrescunt
sed dentibus ablatis alia ossa recrescunt. Per
Aristo. respōdetur/ qꝫ omnia alia ossa generant̄
ex humido radicali: ꝛ sic gn̄ant̄ in vtero matris.
sed dentes generant̄ ex humido nutrimentali/ qꝫ
de die in diem renouatur ꝛ augmentatur.
¶ Quare dētes anteriores in iuuenib⁹ cadūt ꝛ
recrescūt/ ꝛ nō molares? Rn̄r qꝫ hoc est ꝓpt̄ defe

ctū materie ꝛ figure: qꝛ dētes anteriores sūt acu ti. ꝛ alij lati. s. posteriores. Aliter rūdet ſm Ari sto. in. ij. de gñatione aīalium. ꝙ dētium anterio rū est prescindere cibū. ergo sunt acuti: sed poste riorꝫ est comedere ꝛ masticare cibū: ꝛ ꝗ habēt fi gurā latā q est ad hoc apta. Quare dētes ante riores citius crescunt? Rūdet ex eo qꝛ ipsis citi⁹ indigemus scindēdo ꝙ posteriorib⁹ masticādo. Quare in aīalib⁹ dētes in senectute nigrescūt? Respondet ꝙ hoc est ex putredine cibi ꝛ corru ptione flegmatis cum paruo humore colerico.
¶ Quare dētes equi in iuuētute sunt crocei co loris/ꝛ in senectute albescunt? Respōdet p Ari sto. ꝙ equus abundat in humore aqueo: qui in iu uentute digerit/ꝛ conuertetur in croceitatem. sed in senectute color diminuitur: ꝛ remanet ibi aqueus humor/cuius proprius color est albedo.
¶ Quare natura dedit aīalib⁹ dētes? Rūdet p Arist. ij. de gñatione aīaliū/ꝙ quibusdā dedit ꝓ pter pugnare seu defendere vitā ipsorꝫ/vt in lu pis/apris. qbusdā vero ꝓpter voracitatē: vt le poribus. qbusdā ꝓo ꝓpter formationē vocis: vt hoibus: vt patet per cōmētatorem in de anima.
¶ Quare aīalia cornuta carēt dētib⁹ in supio ri mādibula: Rūdet ſm Ari. in li. de aīalib⁹/ ꝙ eadē est materia cornuū ꝛ dentiū. s. humidū nu trimētale: ꝗ materia q trāsit in cornua nō trāsit in dētes: ꝛ sic deficiunt dētes in superiori mandi bula. ꝛ talia aīalia ſm Ari. nō pñt bñ masticare cibū: vnde ꝓpter defectū dētiū ex cōsequēti ha bent duos stomachos. Igit sequitur correlarie

Aīalia q̄ b⁹ sūt cor nua carēt dentib⁹ in superiori mādibu.

q bis masticāt cibū: vñ p̄mo mittūt cibū in p̄mū ventrē de nocte autem reciprocant ruminando.

¶ Quare quedā aīalia nascunt cū dentibus: vt hedi et agni: et quedā sine dentibus vt homines. Rñr q natura nō deficit in necessariis/nec abūdat in superfluis: vt pz. iij. de aīa. & ex q̄ ista aīalia statim post exitū vētris indigēt dētib⁹: ideo nascunt cū dētib⁹: sz hoies mām̄illis mr̄is nutriuntur ad tempus: ideo dentibus ad tempus carēt.

Cur auib⁹ nō sunt dentes.

¶ Quare auicule non habent dentes? Respondet q materia dentiū trāsit in rostrum. ergo digestio est in eis. Vel aliter respondetur: q̄uis dētibus non masticent: tamen per instrumenta ipsorum masticant.

¶ De Lingua.

¶ Quare lingua est porosa? Rñr p Arist. ij. de aīa. q lingua est mediū gustus: et p eos poros lingue sapor puenit ad sensuz gust⁹. Alit rñdet: q saliua spumalis dirigit ad os p linguā a pulmone madefaciendo cibū ad primā digestionē preparādo: et ergo lingua est porosa: vt per eā exeat

Quare febricitātes iudicant oīa hr̄e saporē amarum.

¶ Quare lingua febricitātium omnia iudicat amara? Respōdet medicinaliter: qr stomachus corporis ipsorum est repletus colerico humore: et colera est maxime amara: vt patet ex felle: ergo fumus amarus inficit linguam: quapropter lingua impleta saporib⁹ iudicat eos amaros. q̄uis amaritudo non sit in cibis sed in lingua.

¶ Quare nobis audientibus accidat nominare lingua aquescit? Respondet q virtus imaginatiua est superior ꝟtute gustatiua: et cū imaginamur aliquē saporē tūc ip̄m cōcipimus mediāte

virtute gustatiua: quia nihil gustu percipit ni-
si mediante saliua: ergo tunc lingua aquescit.
¶ Quare aliqui sunt drauli/ aliq̄ belsi/ ꝛ balbu-
tientes? Respōdet ꝙ hoc est pluribus de causis.
aliquā scʒ ꝓpter lingue ꝛ cerebri humectationē:
vt in pueris q̄ defectuosi sunt in lingua/ vt ꝑʒ in
ꝓferēdo multas lr̄as. Scđo hoc est ꝓpt̄ extra-
ctionē neruoꝝ ex flegmate: qꝛ tales sunt nerui
euntes ad linguas qui nerui corrupti sunt.
¶ Quare lingue ſpētū / ꝛ canū rabidoꝝ sūt ve
nenose? Rn̄r ꝓpt̄ maliciaʒ/ ꝛ fumositatē hūoris
venenosi in eis p̄dominātis. Quare līgua canis
est medicinalis ꝛ ecōuerso equꝰ sit pestilētialis?
rn̄r ꝙ hoc ex aliqua ꝓprietate occulta. Pōt dici
ꝙ iō/ qꝛ līgua canis est multū porosa ꝛ sic ī re at
trahit colis viscositates ꝛ vulneris. Alij dicūt ꝙ
canis ex natura hʒ quasdā humores ī līgua qbꝰ
sanat linguendo. oppositum est de equo.

Quare li-gue canū rabidorū sint venenose.

¶ Quare saliua est alba? rn̄r ꝙ hoc ē ex ꝯtinuo
motu lingue: qꝛ in cōtinuo motu generatur ca-
lor qui dealbat istam supfluitatem. que est sali
ua. vt patet in spuma aquarum.

Quare saliua est alba.

¶ Quare saliua fit īsipida? rn̄r si haberet deter
minatum saporē tunc lingua nō saperet: quia so
lummodo haberent saporeʒ saliue/ ꝛ sic alios sa
pores apprehendere non posset.
¶ Quare saliua ieiuni sanat apostemata: respō
det f̄m Auicenā/ qꝛ est bn̄ digesta ꝛ subtiliata.
¶ Quare aliqui hoīes abundāt plꝰ in saliua p̄
alijs. f̄ʒ medicos ꝙ hoc ꝓpt̄ flegmaticā cōplexio
nem fit que in illis predominatur / et ideo me-

Cur sali-ua hoīs ie-iuni sana apostema

dici dicunt q abundans in saliua debet se cauere a quotidiana febre surgente ex dominatione flegmatis: per oppositū est de illis q deficiunt in saliua: q calor in eis supabūdat q consumit hominis saliuā: et sic defectus saliue est signū febris.
Quare saliua hois ieiuni ē subtilior et albior q saliua hois saturati? Rñr q illa saliua est sine viscositate cibi/q solet ingrossare ipsam sali-
Unde nascit saliua. Queritur vnde prouenit sa- [illegible] suā hois pleni.
liua? Respōdet q prouenit a spumis ipsius pulmonis/vbi secūdū medicos est sedes flegmatis.
Quare aīalia mltū coeūtia/vt apri/sūt mltū sputosa? rñr/q tūc pulmo et cor sūt in maxio motu libidis: & gñat i eis mltū de materia sputosa
Quare auicule nō habēt saliuā? Respondet sm Aristo. in lib. de animalibus: quia habēt pulmonem valde siccum: ergo non habent sputum.
Quare epiletici. i. q submergunt pprio sanguine et caduci putrescūt? Rñdet sm medicos/ q materia peccās est in cerebro: sz si vomūt tūc maria peccās est in stomacho: sz si multū migūt tūc materia peccās est in vijs vrine: sz si spmate matescūt/tūc est in vasis seminalib⁹: et ergo medici secūdum hoc faciunt euacuare materiam.
Quare lingua aliqñ pdit vsū loquēdi? rñr ex vltia pticula amphorismoꝝ hipocratꝭ: q ex paralisi vl ex appoplexia. i. ex subita sanguis effusiōe hoc euenit. i. de hūore grosso. Et etiā aliqñ ex infectiōe spūs aīalis in media cella cerebri q nō mittit ad linguā et per vocis expressionem varie passionis actus declarant: vt patet in glosa

ibidem. Et hoc intendit Galienus.

¶ Quare fructus ante maturationem ſunt inſipidi vel amari: ⁊ poſt maturationē ſunt dulces? Reſpondetur ꝙ ſapoꝛ inſipidus cauſatur ex frigiditate ⁊ defectu caloꝛis in humido groſſo: ſed ſapoꝛ dulcis cauſatur ex ſufficienti caloꝛe. vnde in fructibus maturis humidum eſt ſubtile ⁊ per caloꝛem ſolis ſubtiliatum: ideo pꝛout frequenter fructus tūc ſunt dulces: ſed ante maturationem humidum eſt adhuc groſſum ⁊ non ſubtiliatum a caloꝛe ſolis: ergo tūc fructus ſunt amari.

Quar̃ fructibꝰ immaturis ineſt amaritudo.

¶ Queritur quare magis delectamur in dulci ſapoꝛe ꝙ̃ amaro/ vel in alio? Reſpondetur/ quia natura iocūda delectatur in dulcedine. Ratio. quia dulce eſt calidum ⁊ humidum: ⁊ per caliditatem humiditatis ſuperfluitas diſſoluit: ⁊ per humiditatem abluitur immunditia. Sed ſapoꝛ acetoſus ſiue ſtipicus vel ponticus pꝛopter frigus in ipſo pꝛedominans nimium conſtringit et pungit: ⁊ membꝛa offendit in purgatione: ergo non delectamur in illo ſapoꝛe: quia medici volunt ꝙ homines in eſtate ⁊ in vehementi caloꝛe non debent comedere aliquid amarum: ratio eſt quia amaritudo generat caloꝛem: ſed ſolummodo in hyeme debemus comedere amara. ergo dicit Ariſtoteles in de nutrimento ⁊ nutribili: ꝙ dulce eſt amicum nature/ ⁊ maxime nutrit.

¶ Querit̃ quare ſapoꝛ acetoſus plꝰ incitat ad cur ſapoꝛ. apetitū ꝙ̃ aliꝰ? rñr ꝙ ſapoꝛ acetoſus ē frigidꝰ ⁊ acetoſus īfrigidat: mō̃ frigidi ē appetere ⁊ attrahere: ⁊ iō̃ pꝛouocat cauſat apetitū. Nō̃ ꝯ noue ē ſūt ſpēs ſapoꝝ/ quoꝝ apetitū.

tres sūt a calore ⁊.iij.a fri.⁊ tres a tēꝑato medio. Querit̄ qr̄ ꝺ spū aereo plus attrahit̄ ꝙ̄ ⁊ mittit̄? rn̄r ꝑ Ari.ad Alexād. magnū ī li.ꝺ motu cordis ꝙ multe partes aeris īspirant̄ ⁊ ꝑtrāseunt nutrimētū cū spiritib⁹ vitali⁹ iter pulmonē ꝯtinēt̄: ⁊ ꝫ tādiu aīal nō suffocat̄ ꝙ̄diu aerē in pulmone ꝑcipit et sic aliqua pars in ea cōtinet̄.

quare aer expiratus facile videt̄: cū tn̄ ille q̄ atrahit̄ nō videatur.

¶ Querit̄ quare aer expiratus ⁊ expulsus videat̄ cū tn̄ aer ꝑ se sit īuisibilis propt̄ sui rōnem. rn̄r/qꝛ aer īspiratus admiscet̄ fumositatib⁹ ipi⁹ cordꝭ rōne quaꝝ efficit̄ grossi⁹ ⁊ sic videt̄. Cui⁹ experiētia est: qꝛ tēpore hyemali maxie videm⁹ anhelitum/qꝛ frigus aeris ꝯstringit anhelitum mixtum fumositatibus: ⁊ sic ingrossatur ⁊ condensatur: ⁊ per consequens videtur.

¶ Querit̄ quare aliq̄ hoīes hn̄t fetidū anhelitū. Rn̄det̄ ꝺm medicos ꝙ aliq̄n fit ꝓpter malas fumositates stomachi. Aliq̄n ꝓpter corruptionem spiritualium membrorū vt pulmonis ⁊ ergo anhelit⁹ leprosoꝝ est tā infect⁹ ꝙ inficit auiculas ꝓpinquas: qꝛ interiora ipsoꝝ sunt maxime corrupta: vt patet ex diuisiōe a constantino data: qꝛ lepra est nutrimentum omniū membrorum cum putrefactiōe eorūdem: ⁊ incipit in sanguine ⁊ terminatur in membris.

Diffinitio lepre.

¶ Querit̄ q̄re leprosi sūt rauci? rn̄r ꝙ iō qꝛ i eis instrumēta vocalia sūt corrupta.s.pulmo.⁊c.

Vn̄ ꝓuenit ī hoīb⁹ raucedo.

¶ Querit̄ quare hoīes raucescūt? Respōdet̄ ꝙ ꝓpter reuma descendens de cerebro replens cānolia pulmonis vel aliquando ex apostematib⁹ in gutture vel ex reumate in collo.

Queritur quare omnes femelle inter oīa aīa lia ḡciliores ⁊ subtiliores hn̄t voces q̄ꝫ viri dē pta sola vacca. respōdet secūdū Ari. in quinto de gn̄atiōe aīaliū q ꝓpter cōstrictionē viarū ⁊ arteriaꝝ vocaliū.i.vbi aer ītrat ꝑ quas vox for mat/vt pꝫ ī simili q₂ fistula ꝑua acuti⁹ sonat ma iori. Sic ē in mulieribus q₂ via vocalis ꝑꝑ frigi ditatē ꝯstringit ⁊ artatur. q₂ frigidi est cōstrin gere sꝫ ī viris illa via ex calore viri aperit āplī atur ⁊ ḡ in viris ḡui⁹ sonat: q₂ caloris est apire seu dissoluere. Etiā d₂ q mulieres habēt voces molliores ꝑꝑ humiditatē pulmonis ⁊ propt̄ de bilitatē caloris cordis. Etiā iuuenes ⁊ īfirmi ea dē/de cā habēt acutas voces. Et est causa natu ralis q₂ masculus ī principio sue natiuitatis ꝓ fert a.i. vocē grossiorē sꝫ femella ꝓfert e.i. vocē leniorem vt vult. Laberitus cuꝫ dicit Mascul⁹ a profert. ⁊c.

Querit q̄r in viris ⁊ mulieribus vox mutatur tp̄e pubertatis vt dicim⁹ iste est ī mutatiōe ma xime cōtingit tp̄e spmatis in viris ⁊ tp̄e crescen di māmillaꝝ ī mulieribus vt d̄t Ari. x. de aīali b⁹ Rn̄r ꝑ eundē q₂ tunc remittit ꝑncipiū vocis seu relaxat. Et hoc declarat in sil̄i de chorda re missa q̄ ḡuiter sonat. Etiam declarat ex alio q₂ aīalia castrata vt capones scadones ⁊ eunu chi hn̄t voces molliores ꝑpt̄ ꝑuationes testicu loꝝ. ¶ Querit quare hoīes raucescūt īspectio ne lupoꝝ. Rn̄r f̄m Aristo. q₂ lupus est animal valde ⁊ maxīe frigidū in cerebro vn̄ habet ca put graue, si ergo vidētes hominis spirit⁹ visibi

Vn̄ vocis mutatio tp̄e puber tatis ob uenit.

Quar ex lupoꝝ in spectione homo fit raucus.

lis dirigit ad eũ/tunc attrahit aliqd de frigidi-
tate pectus:mõ ex illa frigiditate pectus ↄstrin
gitur vbi sunt instrumẽta vocalia:qꝛ lupus non
potest dirigere alias fumositates/sed expirãtur
ab eo in aerem:⁊ sic ille aer circũstãs inficitur:et
alius aer inficitur ab illo:⁊ sic vsqꝫ ad hominẽ ꝑ
uenit/⁊ tũc ille aer sic infectus ab hoĩe attrahit/
⁊ facit eũ raucũ. Etiã dꝛ ꝙ lupus est aĩal multũ
voꝛax:vt pꝫ in lib. de aĩalibꝰ:qꝛ auide sumit ci-
bum:⁊ comedit vna vice tm̃ ꝙ cõtentatur ꝑ tres
dies. Et sic lupus aperiens os suũ emittit humo
res crudos ⁊ grossos ⁊ indigestos a quibus aer
inficit propinquus q̇ aerẽ aliũ iterũ inficit : ⁊ sic
deinceps donec ꝑueniat ad hoĩeꝫ:quo inspirato
inficit. Eodẽ mõ sicut basiliscus q̇ emittit humo
res venenosos ab oculis homines inficientes.

¶ Queritur quare homine lupum inspiciẽte lu
pus non raucescit:' Respondetur/quia nõ est ita
maliciosus ⁊ frigidus vt lupus. Et propter simi
lem rationem mouetur hic tale probleuma.

Cur interfectus presente iterfectore emittit sanguinẽ vulnere.

Quare iterfectꝰ interfectoꝛe pñte sanguinescit
Rñdet ꝙ hoc est opus diuinũ ⁊ non naturale:qꝛ
sanguis clamat vindictã cõtra interfectoꝛẽ. Sꝫ
tñ si esset aliqua naturalis causa/ maxime esset
ista ꝙ perpetratoꝛ huius sceleris recolens ma-
xime;dolet presentia ductus:⁊ sic maxime estuat
ꝓpter foꝛtẽ imaginationẽ quã desup habet : sic
ꝙ oẽs spiritus eius ebuliũt:⁊ sic ad instrumenta
visus accedunt:⁊ ibi exeunt ꝑ alios visuales ocu
loꝝ vsqꝫ ad iecta scꝫ vulnera q̃si recẽtia fuerint
statim sanguinẽ emittunt. Secundo hoc fit cum

iuuamine aeris ĩspirati: q̃ talis aer expiratur per vulnus educens sanguinem.

❡ Et simile est de oculo menstruoso vbi postea macula aparet dũ per oculum speculum est infectũ. Sed alij dicũt q̃ hoc sit a natura cõmuni ad manifestandum homicidium.

❡ Queritur qr̃ parue auicule plus vociferant ⁊ cantãt q̃ magne. vt pz sensibiliter de aulada et philomena: Rñr. per. Aristo. q̃ spũs paruaꝝ auiũ ẽ leuior ⁊ melior q̃ magnaꝝ: ẜ parue auicule faciliter procedũt in quodcunqꝫ desideriũ ⁊ sic frequenter cantant.

Querit̃ quare masculi plus cantant q̃ femelle/ vt in omnibus aĩalibus: rñr. q̃ hoc est propter desiderium coitus. ⁊ ergo ſm Constantinum in li. de coitu dicitur q̃ tunc spiritus maxime mouetur in corpore ⁊ fit appetitus coitus. Etiam respondetur q̃ gn̄aliter loquendo de quolibet animali femelle sunt frigidiores q̃ masculi.

❡ Queritur quare apes vespes musce ⁊ locuste ⁊ multa talia aĩalia vociferant cũ non habeãt pulmonẽ nec instrumẽta vocis. rñr ſm Arist. i libro de inspiratione ⁊ respiratione q̃ i eis est q̃dam pellicula ad quã spũs pulsãs facit talẽ sonũ ẜ mirabiliter sonat talis sonus.

Apes et musce q̃re vident̃ sonũ edere cũ non habeãt ĩstrumentum vocis.

❡ Querit̃ quare pisces nõ vociferãt. rñr. ſꝫ ar. in secundo de aĩa. q: pisces nõ hñt pulmonem: sed solũ brancas nec etiã cor ẜ nõ idigẽt inspiratione aeris et per ↄñs non vociferant quia ſm Aristo. secundo de anima. Vox est repercussio aeris inspirati.

Decollo.

¶ Querit quare aial hz collū. rn̄r ꝭm Arist. li. de aialibus collū est substētamentū capitis. Unō ꝭm ipm collū est mediū inter caput ⁊ corpus. vt patet ꝑ ipsum ⁊ eius ceruices ⁊ neruos tanq̄ per vias medias motus ⁊ sensus corporis transle=gantur: ⁊ per ipsum tanq̄ per quandam distan=tiam cor maxime calidum a cerebro elongatur.

¶ Querit quare aliqua aialia carent collo. vt pisces serpētes ⁊ alia reptilia. respōdet / qꝛ talia aialia carēt corde. ꝫ nō indigēt tali distātia de qua dictū est. Aliter respondet ꝙ immo habent collum: sed non est distinctum a corde ⁊ capite.

¶ Queritur quare collum sit osseum. respondet ꝭm Aristo. ⁊ eo fortius posset caput sustentare. Etiam ideo quia spina dorsi in collo coniungi=tur in cerebro / ⁊ inde recipit medullam. que est eiusdem substantie cum cerebro.

Cur aliq bus aiali bus sunt longa col la.

Querit q̄re q̄dā aialia hn̄t lōga colla: vt grues ⁊ cyconie / ⁊ sic de alijs. Rn̄r ꝭm Aristo. qꝛ talia aialia acq̄rūt sua nutrimēta in ꝓfūdo aquaꝝ: ꝫ indigēt lōgis collis. Sic ēt q̄dā aialia hn̄t bre=uia colla vt nisus ⁊ accipit: qꝛ talia aialia sūt ra pacia. ꝫ ꝑpt fortitudinē breui collo indigent vt etiā pꝫ de boue q̄ est breuis colli: ⁊ ergo fortis.

Querit quare collū sit concauū / ⁊ maxie in ante riori pte circa linguā. Rn̄r. qꝛ ibi sunt duo mea tus: vnꝰ deferēs cibū ad mēbra nutritiua / vt ad stomachū / ⁊ ad epar: ⁊ talis ꝭm medicos dꝛ yso=fagus: a fagim grece quod est comedere latine.

Quare arteria vo calis est anu losa.

Quare arteria vocalis sit anulosa. Rn̄r ꝙ est ꝓ pter flexibilitatē q̄ producit bonā resonantiam.

Quare pullus decollatus diu mouetur. et homo decollatus statim immobilis est? Rndetur quod pullus et similia aialia hnt neruos strictos/ et sic in eis spiritus motiuus moratur diutius post decollationem. sed hoies et similia aialia habent neruos longos et amplos: et ergo spus motiuus ab ipsis cito recedit: et per consequens non possunt mouere corpus.

quare pullus capite truncatus diu mouetur et palpitat/ non autem homo

De humeris et brachijs.

Quare homo habet humeros et brachia? Respondetur secundum Aristote. in libro de animalibus. quod propter delationem et portationem oneris.

Quare brachia sunt rotunda? Respondetur quod hoc est propter maiorem velocitatem mortus et operationis: quia talis figura motui est apta: vt patet per Aristotelem primo de celo et mundo.

Quare brachia sunt valde grossa? Respondetur per Aristo. quod hoc propter fortitudinem ad leuandum et ad portandum onera: etiam ad contingendum seu pugillandum. sic etiam ossa eorum sunt valde grossa: quia ibi est multum de medula/ seu materia medulosa/ ne cito corrumpantur brachia. sed medula in paruis ossibus non potest contineri ita bene sicut in magnis.

Quare dolentes vel infirmi denudant vel detegunt brachia/ et etiam laborantes in agone? Rndetur secundum hipocratem in lib. pnosticorum: quod in talibus mors est ppinqua/ et est signum mortis: quia ibi est dolor maximus qui facit brachiorum denudationem.

quare morībundi denudant brachia.

Quare i aliqb⁹ infirmitatib⁹ brachia gciliantur .i. subtiliantur/ vt i ydropiscis et freneticis? Rndetur secundum medicos: quia membra sibi compatiuntur: et ergo

vno dolente oēs humores concurrunt in dolori bus predictis. Nam capite dolēte humores bra chiorꝫ currunt ad caput/ꝛ brachia graciliātur.

¶ Quare animalia bruta nō habent brachia? Respōdet ꝙ habent anteriores pedes loco brachiorum/vel pro brachijs. Aliter respondetur ꝛ melius/quia omnia alia animalia habent organa aliqua ad pugnandum ꝛ ad se defendendum. vt lupus habet dentes: vacca cornua: equus pedes posteriores: volatilia rostra ꝛ allas. sed solꝰ homo habet brachia ad pugnandum.

¶ De Manibus.

¶ Quare solus homo habet manus: ꝛ aīal ei simile/vt simia? Respondetur ꝙ manus est organū organorū/ vt dicit Aristo. iij. de aīa. quibus maxime homo indiget: qꝛ multe sunt operationes que per manus fiunt/ꝛ non per alia organa.

Cur aliq̄ sunt ambidextri. ¶ Quare aliqui sunt ambidextri/id est vtentes vtraqꝫ manu pro dextera? Respōdetur ꝙ est propter multitudinem caloris cordis: ꝛ propter suffocationē eius calidam/que facit sinistram ita habilem sicut et dextram: ꝛ ergo tales homines sunt proculdubio bone complexionis.

¶ Quare mulieres non sunt ambidextri sicut viri vt dicit Hyppocras circa vltimam particulam amphorismorum circa finem? Respondetur sm̄ Galienuꝫ ꝙ est ideo quia calidissima mulier sana frigidior est frigidissimo viro sano: et dicitur notāter sana: quia si febricitaret/ tunc dictū nō esset verum: quia in tali casu mulier calidior esset viro caliditate accidentali.

¶ Quare digiti sunt articulosi. Rñdet ẜm Aristo. in lib. de animalibus. ꝙ propter aptitudinē ad recipiendum ⁊ ad tenendum receptum.

¶ Quare q̄lꝫ digitus tres hꝫ iuncturas seu articulos: ⁊ pollex tm̄ duas? Rñdet ꝙ pollex etiā habet tres articulos seu iuncturas: ſꝫ tertius iū gitur brachio: ⁊ ꝗ fortior est q̄ꝫ alij digiti: vt patet ex nomine eius: quia dicitur pollex a polleo / ⁊ a lex. i. virtus: quia secundum Aristo. maioris est virtutis / cum etiam maior sit in quantitate.

Cur pollice due sūt iuncture: ceterꝭ autē digitis tres:

¶ Quare digiti dextre man⁹ sūt subtiliores q̄ꝫ sinistre: vt vult Egidi⁹? Rñdet ꝙ ꝑpter calorē in tali parte dn̄antē / q̄ facit maiorē subtilitatē.

¶ Quare digiti sunt grossiores ante cibum q̄ꝫ post? vt dicit Alb. Rñdet ẜm omnes medicos / ꝙ homo ieiunus repletus est malis humoribus et fumositatib⁹ diuersis que ingrossant omnia mēbra / ⁊ etiā digitos: sed cum illi humores sunt per cibum expulsi: sic digiti magis graciliantur. Et eadem de causa homo ieiunus est grauior q̄ꝫ homo cibatus: vt patet expresse de ieiunātib⁹. Et pōt reddi melior ratio: qꝛ post cibum calor a mēbris exterioribus delegat ad interiora propter digestionem cibi: ⁊ ergo membra exteriora graciliant: sed post digestionem cibi econuerso dirigit ad membra exteriora: ⁊ ergo tūc ingrossant

¶ Quare aliqui sunt hoīes magis habiles in sinistra manu q̄ꝫ in dextera ad aliqđ opus faciendū? Respondet / qꝛ in illis cor nō fluit dextero lateri calorē / sed plus sinistro: ⁊ etiam operatur in sinistra manu subtilitatem et gracilitatem.

Cur aliq̄ prōptius vtunt manu sinistra q̄ꝫ dextra.

De Unguibus.

Queritur quare vnguantur vngues. Rñr fm galie nũ cõmẽto pnosticorũ q ex fumositatib⁹ resolutis ingrediẽtibus extremitates digitorũ que aere exteriore exsiccantur ⁊ in cornu reducuntur.

Cur senũ vngues nigrescunt.

Quare vngues senũ nigrescunt ⁊ palescunt? Respondetur/quia tandem calor cordis deficit/ quo deficiente ipsorum pulchritudo deficit.

Quare hoies iudicantur bone cõplexionis vel male fm dispositionẽ vnguiũ? Rñdet/qr vngues testant sup bonitatẽ vel malitiã cordis: ergo etiã cõplexionis:qr sunt rubei testant p colericã bene tẽperatã.sed si aliqualiter sunt inclinati cum rubeo colore ad nigredinem/testant super sanguineam complexionem.sed si sunt crocei coloris vel nigri/testantur super melencoliam.

Quare aliqñ macule albe apparẽt seu gñant in vnguib⁹? Rñdet q nutrimẽta vnguium sunt diuersificata:quia aliqua pars flegmatis est admixta:ergo ex tali flexmate macula ista causatur.

Cur oĩe aĩal gradiẽs pedibus habet vngues.

Quare omne animal gradiens pedibus habet vnguens vel vngulas vel aliquod proportionabile eis:vt patet in auiculis solũ curuos vngues habentibus:⁊ in equis quorum pedes subferrantur. Et illa regula fm Aristo. est vera/exceptis natantibus:vt patet in auca vel in aneta que carent huiusmodi vnguibus.qr naturaliter vngues sunt graues: ⁊ sic impedirent natationem. Et responsio potest elici ex dictis.

De Pectore.

Quare pect⁹ ẽ cõcauũ? Rñr fm Ari.qr ibi est

sedens spūaliū mēbroꝝ q̄ membra sunt nobilissi ma vt cor ꝛ pulmo: vt ḡ ista custodiant a lesione necessarium est vt pectus sit concauum.

Quare hō iter oīa aīalia hȝ latissimū pectus vt dicit Ari. Rn̄det: ꝙ spūs in hoīe sunt debiliores et subtiliores: ḡ requirunt regionē ampliorem ī qua possunt contineri: vt est pectus. Cur hō ē lato pectore.

¶ Quare pectora auicularum sunt rotunda et acuta? Respondet: qꝛ sunt in continuo motu mo do figurata acuta et orbicularis motui est apta vt patet. iiij. physicorum.

¶ Quare ea q̄ diligimꝰ trahimꝰ ad pectꝰ? Rn̄det ꝙ prior locꝰ cordis est sub pectore: ergo illa q̄ cor amat ad pectus trahit propter vicinitatē cordis applicando amatum amanti. Cur q̄d amamꝰ pectori admonemus

¶ Quare mulieres sunt breuiorꝫ pectorꝫ q̄ȝ viri? Rn̄r. qꝛ in viris est caliditas q̄ naturalr̄ sursum mouet superiora viri ingrossando ꝛ ea ampliando: ergo magnū pectus est signum animositatis: vt patet p Aristotelez in phisionomia: vbi declarat hoc de leone ꝛ tauro: sed in mulieribus frigiditas dominatur: que naturaliter mouetur deorsum: et ergo dicit Aristote. ꝙ mulieres frequenter cadunt supra culum/quia posteriora earum ingrossant ex frigiditate descendente. Sed vir frequenter cadit supra pectus propter eius grossiciem.

¶ De mammillis.

¶ Quare mām̄ille sunt posite supra pectus? Respondet ꝙ pectus est sedes cordis calidissimi: ergo ibi mām̄ille generātur vt menstruum ad eas quare mā̄mille sunt in pectore

missum calori cordis vicinum citius de quo que
retur et in materiam lactis converteretur.
¶ Quare in aliis aīalibus mãmille sunt infra
pectus / sed in muliere sunt supra pectus? Rñr.
q² mulier est bipes : ergo mãmille exñtes infra
pectus impedirent eius trãsitum. Sed alia aīa-
lia quatuor habent pedes: ergo ipsa non impedi
unt in eoꝝ transitu vel motu progressivo.

quare mulierib⁹ maiores sunt mãmille q̃ȝ viris.

¶ Quare viri non habent tam magnas mãmil
las sicut mulieres? Respõdet. q² viris nõ generã
tur menstrua / nec ibi est vas menstruo deputatũ:
tamen dicit Aristo. ꝙ viri habent parvas mam
millas ⁊ mulieres parvos testiculos.
¶ Queritur q̃ mãmille sunt magis valentes pue-
ris lactentibus an parve vel magne seu medio-
cres? Rñr in magnis calor est diffusus ⁊ disper-
sus: ergo ibi nõ est bona digestio lactis: sȝ in par
vis est vnitus ⁊ fortis cum omnis virtus vnita ē
fortior seipsa dispersa / ⁊ per cõsequens ibi est bo
na digestio lactis : ergo parve sunt meliores q̃ȝ
magne. Mediocres autem sunt optime / ex quo
omne medium est optimum.
¶ Quare in tridecimo et decimoquarto anno
mãmille iuvẽculaꝝ incipiunt crescere ⁊ ingros-
sare vt dicit albertus? Respõdet per arist. in de
generatione aīaliũ ꝙ ideo q² tunc puella efficit
pubes ⁊ menstrua incipiunt augeri in ea ⁊ ferue
re vt dicit Aristo. q² in eadem etate puellaꝝ cre
scunt mãmille ⁊ virorum sperma.
¶ Quare mãmille mulieꝝ generãtiũ abortum
idem puerũ q̃ egreditur mortuus ex vtero matris

dicit Ypocras ī secunda particula amphorismorum molescūt: Respondet fm glosam ibidē/ qr tunc mēstruū non fluit ad māmillas a quo fetus deberet nutriri. ergo tunc molescunt.

¶ Quare mulier īpregnata cōcipiens masculū ī vtero dexterā mamillā hʒ duriorē q̄ʒ sinistram. Rñr fm ypocratem: qr masculi cōcipiuntur in dextero latere matris: ergo tunc menstruū fluit ad dexteram māmillam ipsam indurando

quare ↄcipiēs masculū mulier dexterā māmillā hʒ sinistra duriorem.

¶ Quare mulieribus īpregnatis lac fluens de māmillis sigt debilitatē fetus? rñr fm Aristo. qr lac est proprium nutrimentum fetus in vtero ergo quando lac fluit signum est q͛ fetus non nutritur/ et ex hoc vtiq̄ʒ debilitatur.

¶ Quare dura māmilla dicit sanitatem ī puero existentē in vtero? rñr. qr menstruum conuertitur in lac/ et tale lac sufficienter nutrit fetum Et ex hoc augetur eius fortitudo.

¶ Quare mulier habet tantū duas māmillas et aliqua bruta vt porca et canicula habent decem vel plures? respondetur: qr frequenter mulier cōcipit masculum vnum vel femellam et huic sufficit vna vel due. Sed aīalia bruta hobent multas scissuras ꝓcreantes multos fetus ergo hñt māmillas. primo scʒ fetui primam secundo secundam et sic de alijs per ordinem

Quare ceterꝭ aīalibus plres sunt mammille q̄ʒ mulieribꝰ

¶ Quare tp̄e impgnationis māmille sūt dure ⁊ alio tp̄e sunt molles: rñr. qr tūc inflant et tumescunt sicut vterus/ qr multa humiditas mēstrualis fluit ad eas que alio tempore manet in matrice et expellit locum disputatum.

Quō nutrit puer i vtero.

¶ Queritur per quē modū lac mām̄illarum venit ad matricē? rn̄r ſm ypocratē vbi.s̄.q̄ mām̄illa habet colligātiam cū matrice et quaſdā venas quas abſcindunt obſtetrices tempore partus et p illas lac fluit ad vmbilicum puerorum ⁊ capiūt nutrimentū per vmbilicum. Vn̄ aliqui dicunt q̄ puer exiſtens in vtero nutritur per os/ſed hoc eſt falſum:quia ſi ſic/tunc ſtercorizaret etiam/ſed hoc eſt falſum:quia non videtur vbi dimittantur illa ſtercora.

Quare lac egrediens de mām̄illis ſpiſſum et groſſum et non multū fluidum eſt ſignum maſculi in vtero/ſed lac tenue eſt femelle? rn̄r.qꝛ mulier geſtans maſculum eſt fortioris caloris qui digerit/ipſum lac inſpiſſando. Sed in mulieribus habentibus femellam non eſt tantus calor ergo manet indigeſtum et aquoſum et fluidum ſupernatans ſi ponatur in aqua.

Quare lac ſit candidum.

¶ Quare lac ſit albū/ cū tn̄ mēſtruum ſit rubeū ex q̄ gn̄atur? rn̄r ſm qꝛ ſanguis nō bn̄ decoctꝰ recipit formam albā/vt pꝫ de carne cuius ꝓprius color eſt albus. Aliter rn̄r/qꝛ q̄libet humor q̄ generatur in aliquo mēbro aſſimilatur tali mēbro in colore inquātum pōt: ſed qꝛ caro mām̄illarū eſt alba.ergo et humor lactis eſt albus.

¶ Quare vacca dat copioſe lac pre alijs aīalibus? rn̄r.qꝛ vacca eſt animal multum vorax/⁊ vbi multū recipitur de nutrimento ibi multum generaꝶ de mēſtruo:qꝛ lac nō eſt aliud niſi menſtruum decoctum et dealbatum,etiā in ea multum generatur de lacte.

¶ Quare lac non sit sanū vt dicit ypocras.ij. particula amphorismoꝝ? Rn̄r ſm gl.ibidem ꝙ ꝓpter multas causas nō est sanū.prima/ quia qn̄qꝫ coagulatur in stomacho ex quo vlterius malus anhelitus generatur.Sed ypocras ponit remedium in loco allegato dicens:si tertia pars aque admiceatur lacti/ tunc non est nociuum ꝛ hoc intelligitur de aqua fluuiali.Alia causa quia lac aliquando in stomacho accescit ꝛ ex quo queritur ꝛ iterum ex eo generātur mali humores inficientes anhelitum.

¶ Quare lac ꝑsertim dolentibus caput non valet? Rn̄r.ſm ypocratē vbi.s̄.ꝛ ſm glosaꝫ ibidē hꝫ lac cibus citotrāsit in multam fumositatem ꝛ multū habet de materia terrestri que fumositas ascedens ipsum facit dolere.

¶ Quare lac est cōueniens nutrimentū infantibus et pueris? Rn̄r. qꝛ est naturalis eoꝛū cib⁹ consuetus.quia etiam in vtero nutriebantur tali cibo/ergo est eis conueniens.

¶ Quare lacticiniū tp̄e partus vaccarū sit bonum? Rn̄r. qꝛ tūc lac est multū spongiosum/ꝫ tēpoꝛe illo multas fumositates expellit.ꝛ quodā modo est vnū purgatoriū illo tempoꝛe.

¶ Quare lac in mulierib⁹ coeuntibus destruit puerū lactantē? Rn̄r.ſm Ari.in li.de aīalib⁹ qꝛ tp̄e coitus subtilioꝛ ꝛ melioꝛ pars lactis vadit ad vasa feminalia ꝛ ad matricem.ꝛ peioꝛ pars manet ī māmillis que destruit puerum

¶ Quare lac mulierum fuscarum sit melius ꝙ̄ albarum? respondetur.quia fuse mulieres sunt

calidiores alijs/et quia calor dirigit nutrimētū sufficienter/et sic lac melioratur.

¶ Quare in eadē mensa simul comedere lac et pisces sit prohibitū a medicinis? rñr. quia maxime disponūt ad lepram: quia ambe sunt flegmatice nature tam lac ꝙ pisces.

¶ Quare auicule non hñt lac nec mammillas? Rñr. q2 māmille impedirent eis volatum Etiā picses nō habēt māmillas vel lac quia ipsi emittunt lactes vt dicit arist. in libro de generatione aialiū/q2 femella emittit poligranū ⁊ masculus superaddit lactes/sic eorum spēcies eternant per successionem indiuiduorum.

¶ Quare animalia habēt dorsa? rñr per arist. propter tres causas. Prima vt deorsum esset via neruorum a spina dorsi extensorum per totum corpus/ vt patet sufficienter in suspensis: quia quando sunt lacerati tunc adhuc nerui dependent in spina dorsi. Secunda causa est vt esset custodia membrorum molliū in corpore existentium/vt stomachi epatis pulmonis:et sic de alijs. Tertia causa est/vt esset fundamentum omnium ossium: quia videmus ꝙ alia ossa / vt coste/ligantur in spina dorsi.

¶ Quare homo inter omnia animalia habet dorsum latum:ita vt nullum animal preter hominem potest conuenienter iacere in dorso? Respondetur/quia pectori lato correspondet dorsum latum:si ergo homo haberet dorsum acutū sicut alia animalia/illa esset indecens ⁊ inepta dispositio:ergo requirit ꝙ habeat dorsuz latū.

¶ Quare homo iacens in dorso habet horribiles visiones? Respōdet. q2 tūc meat⁹ seu neruus fantasie est aptus qui est in anteriori parte cerebri/ 7 ergo tunc fantasiatur. Uel alia ratio est: q2 homo iacens in dorso habet se ita ꝙ humores perturbantur 7 mouentur sursum vbi est fantasia: et ergo fantasia perturbatur.
¶ Quare malum est iacere in dorso? Respondetur ſm medicos: q2 hoc disponit ad lepram epilepsiam maniaꝫ 7 ad incubū. Ubi nota ꝙ mania est infectio anterioris partis cerebri cum priuatione imaginationis. Sed incubus in proposito est passio cordis cum aliquis se in somno suffocari putet 7 putet aliquid iacere super ipsuꝫ quod libenter moueret. qd mani qd incul
¶ Quare spina dorsi habet multos articulos et multa membra que apud medicos spondalia dicuntur? Respondetur ꝙ propter flexibilitateꝫ ipsius dorsi: quia sine illis articulis flexiones fieri non possunt neqꝫ motus. vt patet per Arist. in libro de motibus animalium. Et ergo dicentes ꝙ elephas non habet membra dicūt male: quia tunc non posset se mouere.
¶ Quare spina dorsi in piscib⁹ fracta pisces cito moriuntur? Respondetur. q2 spina dorsi in piscibus est loco cordis mouēs cor est primum viuens 7 vltimum moriens. vt patet in libro de lōgitudine 7 breuitate vite: ergo lesa spina dorsi pisces diutius viuere non possunt.
¶ Quare lesa medula hō facil'r morit? Rñr. q2 medula venit a cerebro qđ est vnū mēbrū princi Cur les medula

ꝯmo mo pale vt pꝫ in duob⁹: p̄ïo qꝛ medula ſeu nucha ē
facile. alba ſicut cerebꝛū. ſc̄do qꝛ alie medl'e nō hn̄t cu-
tē neqꝫ pelliculā ſꝫ nucha hꝫ duplicē pelliculā ſi-
cut cerebꝛū. ſ. piā m̄rē ꝛ durā m̄rē. Et etiā cir-
ca ſpinā dorſi ſunt qnqꝫ vene: q̄ ſc̄m medicos dicū
tur emoꝛoides ab emoꝛois grece qđ ē ſanguis la
tine: iō modicū videndū eſt de venis emoꝛoidaꝝ.

De fluxu emoꝛoidarum.

r nōnul patiunt̄ xū emo idum. Quare aliq viri patiunt̄ fluxū emoꝛoidarū?
Rn̄det̄ ꝙ ſunt melencolici: ꝰ multuꝫ gn̄at̄ in eis
melēcolia: qꝛ frigidi ſunt q̄ pꝛimo mittit̄ ad ſple
nem. ſ. ad pꝛopꝛiā ſedem melencolie: ꝛ ibi ꝓpter
ſanguinis multitudinē retineri nō pōt: ꝰ mittit̄
ad ſpinā dorſi vbi ſunt aliq̄ vene q̄ terminantur
in dorſo ꝛ in collo/ ꝛ qn̄ ille vene valde replentur
ſanguine melencolico: tunc aperiuntur vie natu
re et exijt ille ſanguis ſemel in menſe vt mēſtruū
mulieris: et tales viri per talem fluxum pꝛeſer-
uantur magis infirmitatibus: ſcilicet ab ydropi
ſi peſte ꝛ ceteris.

ur iudei tiūt̄ flu i emoꝛoi m. Querit̄ quare iudei īdifferenter patiunt̄ ta-
lem fluxū? Rn̄r pꝛīo theologice: qꝛ ipi tp̄e paſſio
nis xp̄i clamabāt. Sāguis ei⁹ ſup nos ꝛ ſup fili-
os nr̄os. Ergo dꝛ in pſal. Percuſſit eos de⁹ ī po
ſterioꝛa dorſi. Aliter reſpōdet̄ magis naturali-
ter: qꝛ iudei veſcunt̄ cibarijs flegmaticis ꝛ frigi
dis/ ex quibus cibarijs generat̄ ſanguis melēco
licus: qui per fluxum emoꝛoidarum expurgatur
Alia ratio naturalis eſt: quia dicit Ariſto. in de
celo ꝛ mundo ꝙ motus facit caloꝛem et caloꝛ di
geſtionem: vt patet. iiij. metheoꝛoꝛum/ ſed iudei

non sunt in cõtinuo motu ꝛ laboꝛe:nec in cõuersatione hoĩm. Etiam ideo qꝛ sunt in magno timoꝛe:qꝛ timẽt nos vlcisci passionẽ nostri saluatoꝛis:ꝛ hec oĩa in eis frigiditatẽ faciũt/ꝛ impediũt digestionẽ. ꝛ ergo iterũ in eis generaꝭ multus sanguis melencolicus:qui ipsis tunc tempoꝛe menstrui expurgatur. ¶ De coꝛde.

¶ Queriꝭ quare coꝛ ꝛ pulmo dicunꝭ mẽbꝛa spiritualia? Rñdeꝭ vno mõ ꝙ a spũ:qꝛ spũs vitalis in coꝛde generaꝭ. Sed illa respõsio nõ videꝭ valere:qꝛ si epar ꝛ cerebꝛũ erũt mẽbꝛa spũalia/qḋ ẽ falsum:qꝛ epar est mẽbꝛũ nutritiuũ. Sꝫ cerebꝛũ aĩatiuũ. Sed tñ cõsequentia patet:qꝛ spũs vitalis generatur in epate:ꝛ spũs aĩalis in cerebꝛo. Et ergo respondeꝭ ꝙ coꝛ ꝛ pulmo ideo dicũtur mẽbꝛa spiritualia/quia in eis recipiꝭ spiritus et aer. Uel dicunꝭ spiritualia pꝛopter eoꝛũ impossibilitatem respectu alioꝛum membꝛoꝛum: ergo ipsa per quandã pelliculam diuisa sunt ab alijs membꝛis nutritiuis:vt a stomacho.

¶ Queriꝭ quare pulmo sit ita rarus ꝛ spongiosus? Rñdeꝭ/vt ibi aer melius possit recipi ꝓ coꝛdis refrigerio/ꝛ expulsione superfluarũ fumositatum:quia ſm Aristo. in lib. de inspiratione et respiratione: Pulmo est flabellũ coꝛdis seu ventilabꝛum:ꝛ sicut follis inspiratus inflatur/ꝛ expirando compꝛimitur ꝛ contrahitur. Sed simili modo pulmo inspirat aerem dando refrigeriũ coꝛdi/ꝛ inspirat ꝛ respirat ne coꝛ suffocetur per nimiam caliditatem aeris inspirati.

¶ Queriꝭ quare caro pulmõis sit alba? Rñdeꝭ

ur pul= ꝙ ꝑpter eandẽ causam q: est in continuo motu.
sit spõ Etiã solet queri quare sola aĩalia habentia cor
osus: et habẽt pulmonẽ/ ⁊ nõ alia. Respondet/ quia pul=
alia ha mo non est membrum ꝑ se/ sed propter aliud. sc3
tia cor ꝑpter cor. ergo si aĩal carens corde haberet pul
bẽt pul monem/ tunc superflue ⁊ frustra esset. modo na=
onem. tura non permittit hoc: quia natura non deficit
in necessarijs/ nec abundat in superfluis.

Quare aĩalia nõ habẽtia pulmonẽ carẽt vesi
ca: vt dicit Aristo. Rñdet/ q: talia nõ recipiunt
aquã potabilẽ vt potũ suũ vt cibũ faciant ferue
re: s3 ꝑpter tẽperamentũ cibi. ergo carẽt vesica
⁊ etiã vrina. pt3 in auiculis quarũ quedam sim=
pliciter non bibunt: vt fal/ cornisus/ accipiter.

Quare cor sit in medio aĩalis? Respondet ꝙ
ideo vt equaliter omnibus mẽbris influat vitã.
⁊ ergo comparat soli q̇ est situatus in medio pla
netarum vt alijs planetis influat lumen: ⁊ ergo
pythagorici dicentes celum esse magnum ani=
mal/ dixerunt solem esse cor illius animalis.

ur hoi= Quare in solo homine cor situatur in sinistro
cor col latere? Respondetur/ vt calor cordis temperet
at in la frigiditatem splenis. nam splen est sedes melen=
e sini= colie/ qui etiam in sinistro latere collocatur.
o.

Quare inter oĩa membra cor primo gñat. vt
dicit Aristo. ꝙ cor est primum viuẽs/ ⁊ vltimum
moriens. Respondet ẜm Aristo. in libro de iuuẽ
tute ⁊ senectu. quia cor est principiũ ⁊ origo vite
et omnium membrorum: ⁊ sine illo nullum mem
brum viuere potest. Nota ẜm physicos de se=
mine in matrice retento. Primo generatur que

dam pellicula circundās ipsum semen. post hoc generatur tempus formatiuus/qui ex subtiliori sanguine primo facit cor:et de sanguine minus subtili successiue facit epar:et de sanguine grosso et frigido facit medullam et cerebrum.

¶ Quare animalia parui cordis sunt audaciora:? vt leo quod est animal valde ferox ꝛ audax. Respondetur ꝙ in paruo corde animalis calor est bene adunatus ꝛ vehemens:ꝛ sanguis adueniens in tangendo ipsum citius calefit:ꝛ ad alia membra mouetur spiritu calefactiuo:mediante quo audacitatem eis tribuit.

¶ Quare aīalia magni cordis sunt valde timida/vt lepus:? Respōdet/qꝛ calor est ibi diffusus ꝛ dispersus:ꝛ non potest calefacere sanguinē ad ipsum cor cōcurrentem:ꝛ sic timor ibi generat.

quare aīalia magni cordis sūt meticulosa:vnū accidit cordi di ꝯtinuꝰ motus.

¶ Quare in corde magnorum animaliū vt ceruorum et hominum (ſm Alber.) est quoddā os:? Respondetur per Aristo. ꝙ ideo vt sit fundamētum motus continui ipsius cordis:quia secundū eundem in libro de motibus animalium. In quolibet motu est quidam fluxus et quies.

¶ Quare cor cōtinue moueat:? Respondet ſm Aristo. in libro de motu cordis:ꝛ per Galienū et Egidium:quia ibi spiritus generatur qui est subtilior aere:qui propter maiorem rarefactionem querit locum ampliorem: replendo concauum ipsius cordis:ex quo sequit dilatio cordis: ꝛ ex quo cor est terrestre:ergo cessante impulsione partes eius cessant/ꝛ tendūt ad centrum. Et magister Galienus ponit experientiam de glan

Quare glās ꝛ castanea exilit igne.

de. Si glās ponatur ad ignem/calor ignis eius humiditatē resoluit in fumū: qui est maior ꝛ rarior humiditate: ꝛ ergo maiorē locum occupat: ꝛ sic non pōt manere in testa. ergo ipsam eleuat ꝛ facit eam ex igne saltare: sic cōformiter est de corde. ¶ Unde nota ꝙ cor animalis est triangularis figure aliquo mō: ꝛ partē minorem habet versus sinistrā: partē vero maiorē versus dexterā: ꝛ in parte minori se cōtinue aperit ꝛ claudit: ꝛ sic est in continuo motu. Primus motus apud medicos vocatur diastole. Sed motus contritionis siue clausionis vocatur systole. Ex quibus duobus motibus fit pulsus in toto corpore quez medici in venis arterijs sentiunt.

Quare aīalia magni cordis sūt macra? Rūdet qꝛ calor naturalis egrediēs de corde ꝯsumit humiditatem aquosam/quam humiditatem oportet cōuerti in pinguedinē: ꝛ vt frequēter mulieres sunt pinguiores ꝙ̄ viri: quia habent multuz de humido/ꝛ sunt humidioris cordis ꝙ̄ viri.

¶ Quare caro cordis est cōpacta ꝛ spissa? Respōdet/qꝛ in re densa ꝛ bene compacta calor fortiter recipitur: vt etiam patet in alijs. Aliter respondetur/vt cor sua caliditate temperet frigiditatem cerebri: ideo est compactum.

Querit quare calidissimū in toto aīali. Respondet/qꝛ ibi est materia spissa ꝛ densa ꝛ bene compacta: ꝛ calor fortiter recipitur in eo: vt patet in scilicibus. Etiam alia ratio est: quia cor sua caliditate temperat frigiditatem cerebri.

¶ Querit quare cor est ꝑncipiū vite? Rūdet/qꝛ

in eo generatur spiritus vitalis/qui est sedes vite. Unde scdm Augustinū in libro de differentia spiritus ⁊ anime/cor habet duos vētres: scilicet dextrum ⁊ sinistrum. Dexter enim venter plus habet de sanguine q̄z de spiritu: qui spiritus generatur ad viuificandum totum animal.

¶ Querit̄ quare cor sit rotundū/⁊ habet figurā piramidalem? Respondet̄ scdm Aristo. q̄ figura rotunda nō habet angulos: ⁊ ideo cor est rotundū/ne materia corpori nociua ibidem possit retineri. Aliter respondet̄ scdm Aristote. quia figura rotunda est motui apta: et ideo figura rotunda (scdm Aristo.) metaphorice agonia dicitur/ab a qd̄ est sine/⁊ gonos/angulus: quasi sine angulo. Quar̄ cor est figure piramidalis.

¶ Querit̄ quare in solo corde p experiētiam fit sāguis. Rn̄det̄/q2 sāguis est ī eo tāq̄z ī pp̄o loco/vel tāq̄z efficiēte/qd̄ alij dicūt de epate: vn̄ cor a nullo mēbro recipit sāguinē/s3 alia mēbra ab eo

¶ Queritur quare aliqua animalia non habēt cor? Respondetur/licet non habeant cor/tamen habent aliquid proportionale cordi: vt patet de piscib⁹,⁊ āguillis/q̄ spinas dorsi habēt p corde.

¶ Querit̄ quare (vt videmus ad sensum) in brutis animalibus/vt in aucis ⁊ pullis capite ipsis amputato/cor adhuc pulsat ⁊ viuit? Respondet̄ quia spiritus vitalis diutius manet in eo q̄z in alijs membris: eo q̄ cor est primum viuēs ⁊ vltimū moriēs: vt dicit Arist. de senectute ⁊ iuuētute. ergo cor diuti⁹ pulsat ⁊ mouet̄ q̄z alia mēbra. Cur amputat9 pullorum capiti b⁹ cor adhuc palpitat.

¶ Querit̄ quare omē aīal carēs corde vel pportionabili ipsi cordi: caret sanguie/vt p3 ī muscis

Respondetur/ quia cor est principium sanguinis. modo deficiente causa/ deficit et effectus.
¶ Queritur quare pulsus cordis certius indicatur in dextero latere quam in sinistro? Respondetur/ quia calor cordis ibi facit maiorem habilitatem et calorem. ergo ibi plus sentitur quam in sinistro latere.

Unde accidit cordi sincopis.

¶ Quare calor aliquando sincopat: ut patet in caducis et in epilepticis? Respondetur secundum Constan. in lib. de stomacho. quod hoc fit ex defectu suijpsius et pellicularum quibus coperitur: quibus tunc infectis cor sincopat: et aliquando fit ex infectione membrorum vicinorum. Unde quando ex orificio stomachi exit humor venenosus: ille ledit cor/ et membra sibi vicina: et tunc illa inducunt sincopationem cordis. Notandum est quod secundum Ari. dispositio cordis maxime cognoscitur per pulsum cordis: quia pulsus velox magnus et frequens cognoscitur siue testatur super caliditatem cordis / et super bonam complexionem. Et pulsus tardus et debilis testatur super frigiditatem cordis et malitiam complexionis. unde mulieres inquantum sunt sane/ habent tardiorem et debiliorem pulsum quam viri. Et hoc etiam patet per alias causas: ut infra patebit.

Ex pulsu cordis cognoscitur eius dispositio.

¶ De stomacho.

¶ Quare stomachus est amplus. Respondetur secundum Aristo. in li. de animalibus. quia in eo cibus ut in olla prio decoquitur et digeritur/ ut purum ab impuro separetur. et ergo per multitudinem cibi natura ampliat stomachum
¶ Quare stomachus est rotundus? Respondetur secundum Constan. in li. de stomacho. quia si haberet angulos tunc in illis cibus nociuus maneret: et sic homo nunquam febribus careret: quia tamen humores eleuantur et consummuntur: et non abscondunt propter eius rotunditatem.

Quare caro stomachi sit multum neruosa ⁊ sensibilis: Rñdet ẜm Ari. ⁊ Cōstā. qꝛ nerui sunt dilatabiles ⁊ extēsibiles. ⁊ ꝙ stomachus tēpoꝛe repletionis dilatatur: ⁊ tempoꝛe famis restringit. ergo natura sagax disponit neruosuꝫ stomachū

¶ Quare stomachus digerit: Respōdetur propter caloꝛem in eo existentem: quia caloꝛ prouenit a mēbꝛis vicinis/scilicet ab epate ⁊ coꝛde: qꝛ videmus in fabꝛica arte ꝙ caloꝛ ignis separat erogenia. vt scoꝛiam a ferro/aurum a cupꝛo/argentum a stanno. ⁊ sic digestione per caloꝛem fit separatio puri ab impuro: et talis digestio est quadruplex secundum medicos.

¶ Quare stomachꝰ adiūgit epati/vt pꝫ ad sensum: Rñdet ẜm Cōstā. vt. s. qꝛ epar est valde calidū: qꝛ dꝛ a pir/ qđ est ignis: vt ꝙ sua caliditate possit iuuare ad digestionē. igit circundat ipm.

¶ Quare cōit patimur plus frigus post pꝛādiū ꝙ̄ ante: Rñdet: qꝛ tunc totus caloꝛ vadit ad stomachum pꝛo digestione facienda: ⁊ sic partes exterioꝛes infrigidantur omni caloꝛe pꝛiuato.

¶ Quare post pꝛandiū immediate sit malū studere: Rñdet/qꝛ cū caloꝛ dꝫ laboꝛare pꝛo imaginatione studij/tūc nō laboꝛaret pꝛo cibo digerēdo: ⁊ sic cibus remaneret crudus: ideo ẜm medicos homo pꝛius debet spaciari post pꝛādium ad centum passus: vel ẜm aliquos ad mille.

Cur prohibet studiū imediate post sumptū pꝛādiū

¶ Quare mulieres impꝛegnate pꝛimo ⁊ tertio mense habent appetitum inoꝛdinatū ad comedēdū carbones/cineres ⁊c. Rñdet ẜm Cōstā. vt supꝛa: qꝛ quales sunt humoꝛes in stomacho illarū

mulierũ/talia nutrimenta appetunt. Et quia in mulieribus impregnatis sunt putridi ⁊ corrupti humores replentes stomachum: ideo appetunt similia. Cum omne simile applaudat sibi simili.

¶ Quare stomachus carnes valde pingues tarde digerit? Respõdet/ qꝛ tales carnes natant in stomacho: modo optima digestio fit in profundo stomachi: vbi carnes pingues non possunt venire. ⁊ ergo tales sunt multũ somnolenti post esum pinguium carniũ: quia in eis digestio retardat.

¶ Quare stomacho infirmo omnia alia mẽbra male se habẽt: ⁊ eo sano melius sunt singula mẽbra disposita? Respondet ſm Constantinum in principio sui libri: qꝛ stomachus colligãtiam habet cuꝫ cerebro/corde/ ⁊ epate: que sunt membra principalia. ergo ipso dolente oĩa mẽbra dolẽt. Aliter respondet: qꝛ impedita prima digestione alie digestiones impediunt. Nam in prima digestione pͥncipiũ est infirmitatis/ scꝫ in stomacho.

Cur iuuenes citius esuriant q̃ȝ senes.

¶ Quare iuuenes citius esuriũt q̃ȝ senes? Rñdet ſm hipo. in prima particula amphorismoꝝ. ⁊ Galienũ ibidẽ in cõmento. ꝙ iuuenes propter tria cibo indigent. Primo propter incrementũ. Scđo ꝑpter restaurationẽ vite. Tertio propter conseruationem vite. Aliter respondet ꝙ iuuenes sunt calidiores senibus: eo ꝙ senes sunt frigidi ⁊ sicci. vt patet per Aristotelem in libro de generatione animalium. ergo calor in iuuenibꝰ plus digerit: ⁊ per consequens plus appetunt.

¶ Quare medici precipiũt ꝙ existẽte appetitu comedẽdi debet quis comedere? Respondet ſm

Auicenam/ꝙ tollerare famē est stomachum malis humoribus ⁊ putridis adimplere/quos attrahit ad se loco cibi: vt patet ꝑ experientiam: cum ieiunamus/de nocte habemus appetitū comedēdi: sed sequēti die minime. ergo est signum ꝙ stomachus tunc est repletus malis humoribus/maxime orificium eius: que repletio nō est vera/sed mendax: et propter hoc sumpto modico cibo regreditur statim appetitus: et ergo dicunt vulgares pro communi prouerbio/ꝙ os est trufator: quia licet fuerit corruptum malis humoribus/sumpto tamen cibo reuertitur appetitus.

Cur adu niente co medendi appetitu precipiāt medici si mēdū es cibum.

¶ Quare consilium medicorum est ꝙ homo debet successiue comedere? Respondet s̄m Auicenam: quia stomachus nimium repletus/tunc cibus supernatabit in eo: quod est valde periculosum. Alia causa est: quia sicut ligna multum frigida suffocāt ignē: sic cibaria suffocant calorem naturalē: ⁊ ergo optima medicina est vti modestia ⁊ tēperamēto in cibo ⁊ potu. Unde versus.

Cur pau lati ⁊ suc cessiue su mēdus e cibus.

Esse cupis sanus/sit tibi parca manus.
Pone gula metas/etas vt sit tibi longa.

¶ Quare alio ⁊ alio tēpore anni appetunt alia ⁊ alia cibaria: vt in hyeme carnes bouine ⁊ vaccinne ⁊ porcine. In estate appetūt carnes subtiliores: vt vetuline/agnite? Rn̄det ideo q2 cōplexio variat s̄m tēpus anni: vt pz ꝑ Alber. in li. vj. p̄ncipiorꝫ. Aliter rn̄det ⁊ meli⁹: q2 hoc ꝓpt qualitatē ipsorꝫ tēporꝫ: q2 frig⁹ hyemis facit meliorē digestionē: q2 vētres calidiores sunt ī hyeme/ꝓpter frig⁹ circūstās: vt dicit hipo. in p̄ma par-

ticula amphorismorum. et Arist. in. j. metheororum.

¶ Quare cib⁹ nō dz eē nimis calid⁹: vt pip et zī ziber? rñr. qr cib⁹ calid⁹ adurit sanguinē et dispo nit ad leprā sic ecōuerso / cib⁹ frigid⁹ mortificat et cōgelat sanguinē. etiā cib⁹ nō dz eē nimis ace tosus: qr ille cito īducit senectutē. Itē cibus non debet esse nimis cōditus: qr ille adurit interiora et post illū cibū opz potare multum vt post aleca cruda: item cibus non debet nimis esse dulcis: qr dulcedo maxime constipat venas.

Cur come dere caseū post prādi um sit bonū

Quare sit bona ɔsuetudo caseum comedere post prādiū et pira post oīa fercula īmediate? Rñr. qr caseus rōne terrestreitat; et grossiciei tēdit ad fū dū stomachi: et sic depmit carnes et ille cib⁹ dige rit oēs alios / seipz digerere nō pōt. Sic ēt dr de pir;. Notādū de caseo / qꝙ case⁹ recēs ceter; lauda bilior / sz case⁹ vet⁹ et sicc⁹ et salsus est pessim⁹ ci to faciēs dolorē capit; et epat; / facit cōstipatio nē et q̄to fuerit veterior tāto ē deterior. Unde vs⁹.

Caseus est nequam nam dirigit omnia seqꝫ.

Cur post pi sces debe mus come dere nuces

¶ Quare post pisces sit bonū comedere nuces vt dicit metrista? Post pisces nuces: post carnes ca seus assit. Rñr. qr pisces aliqñ sunt venenosi / qr sunt difficilis digestionis et faciliter putrescunt et corrūpunt et nuces iuuāt ꝓ digestiōe quia sunt mediocriter calide. Alia ratio: quia quādo sunt venenosi vt dictū est / mox nux est remedium con tra venenū: & pisces tēperant p nuces / et sic sanum est sumere nuces post pisces / sz tñ notāda ē regu la de piscib⁹: qr pisces dñt eē de aqua clara et pe trosa et non frigida et lutosa et nō quieta. Unde

versus. Currant per aquam mundam claramque petrosam. Sint cocti vino pisces cū petroclino. ꝛ tales pisces minus nocent.

Cur nouus cib⁹ sit nocíuus stomacho.

¶ Quare nouus cibus multuꝫ nocet stomacho/ vt in festo pasche multi ledunt ex nouo cibo: Respondet. qꝛ talis cibus nimis auide comedit: ergo replet stomachum/ et sic stomach⁹ difficulter pōt digerere istum cibū/ ꝛ sic eius immoderata comestione multi moriunt: qꝛ est regula Galieni ꝛ hipocratis/ ꝙ gula interficit plures ꝙ̄ gladi⁹. Ideo sūmopere valet moderatio cibi ꝛ potus.

¶ Quare sit malū pausare ī mensa et paulatim diuersa cibaria comedere: Respō. qꝛ qđ vltimū pn̄tat: tunc primum incipit augeri ꝛ sic partes ī digerendo nō equent ꝛ cibus decoct⁹ corrūpit: ꝛ hoc bene ppēdūt galli: qꝛ ad maius duo vel tria fercula comedunt. Est tn̄ notanda regula de ordine cibarioꝝ: qꝛ plura habent fercula quoꝝ q̄dā sunt subtilia in digestiōe/ sicut caro pulloruꝫ/ hedorum/ vitulorum/ oua mollia ꝛ sorbilia ꝛ huiusmodi: tunc illa subtilia debent precedere. Sꝫ grossa/ vt caro ceruorum/ porcorum/ vaccarū/ as satura porcina vel vaccina/ oua dura/ in patella fricta debent postponi. Ratio est: quia si preponerentur/ tunc ipsis cito digestis impedirent digestionem alioꝝ/ ꝛ tunc subtilia iam digesta violenter retinerētur: ꝛ in stomacho corrumperent ex quo sequitur eructatio/ nausea/ fastidiuꝫ ꝛ dolor capitis/ calor ventris ꝛ magna sitis: ꝛ p cōsequens valde nociua in eadem mensa comedere lac ꝛ bibere vinum: quia disponunt ad lepram.

Ordo seruandus in sumpsione ciborum.

¶ Queritur quid melius digerit in stomacho cibus vel potus? respondet quod potus citius digerit quam cibus: quia cibus est maior quam potus: ergo cibus difficilius digeritur.

¶ Quare bonum est potare ad prandium? Rnr ut potus temperet cibum et reddat eum aptum digestioni: quia olla repleta carnibus aut piscibus si non habeat humiditatem tunc sequitur illius pulmenti et olle destructio. Et stomachus habet se ut olla decoquens cibum: Ergo a medicis est consultum inter prandia potare.

¶ Quare bonum sit cenam non demittere serotinam Rnr: quod ideo post cenam sequitur motus sic cibus non intrat profundum stomachi sed remanet indigestus. et sic inducit nocumenta: et ergo bonum est cenam esse breuem et modicam. unde versus Cena leuis cenaque breuis sit tibi: quia magna cena nocet medicina docet res est manifesta. Et magna cena stomacho fit maxima pena. ut sis nocte leuis sit tibi cena breuis.

Cur breuis aut nulla omnino cena laudatur.

¶ Quare stomacho ieiuno vinum bibere sit valde insanum? rnr secundum Auicennam quod tales sobria potatio vini dat magnum periculum in cerebro et quandoque inducit morbum caducum vel appoplexiam.

¶ Quare aquam frigidam multum bibere est periculosum? Rnr quod unum contrariorum expellit et impedit reliquum. ut patet per Aristotelem primo de generatione: sed quia aqua est summe frigida: ergo veniens ad stomachum impedit digestionem et calorem digerentem.

¶ Quare bibere de nouo musto sit valde pericu

losum ipsi stomacho: Rñr/ q̃a est indigestibile: er go multum inflat ventrē/ sic aliq̃liter prouocat dissenteriā. i. fluxū vētris sanguinē. Und ꝟsus. Impedit vrinaz mustum soluit cito ventrē. Sz de vino bono bibere ē cōueniens. Unde. versus. Cur bibere mustuz sit valde periculosum.
Vinū sit clarum vetus subtile maturū. Ac bene limphatum soluens moderamine sumptum.
¶ Quare statim post prādium laborare sit phibitum a medicis: iuxta hunc versum.
Post mensam pouca nec eas nec stes sine causa
Respondetur ꝙ huiusmodi triplex est ratio.
Prima est: quia motus post prandium ledit virtutē digestiuā. Et sic cibus īdigestus depellitur
Secūda est: qꝛ motus post prandiū facit vt membra crudū attrahant cibuz qđ statim est cā egritudinis. Tertia est: qꝛ motus facit cibum descēdere anteq̄ȝ digeratur. ꝛ si hō incipiat ambulare post prandiū tūc motū paulatim incipiet. Sed post cenā motus est bonus: qꝛ post cenam cito sequitur somnum/ ergo parum est spectandum/ vt per hoc cibus intret profundum stomachi.
¶ Quare de mane ante prandium sit bonuz spaciari? Rñr/ ꝙ talis motus dat mēbra cōmoda ꝛ congrua ipsi spacienti. q̃a calorez naturalē fortificat et facit descēdere supfluitates stomachi.
¶ Et ergo dicit Auicen. ꝙ dimittentes exercitū ꝛ motū incurrūt ethicam/ ꝛ ille motus patz ī his versib⁹. Ante cibū pge mot⁹ ꝑmus moderatus. Post cenā stabis aut passus mille meabis.
Quare ꝺz doctrinā aui. ꝛ ypo. vomere sit valde sanū? rñr ꝺm eos/ qꝛ purgat stomachū ab oī hūo

Cur vomi re nociuū. nam ibi expellitur: nā passiua. s. glaucus a medica vel viridis qsi in stomacho maneret febritia cis ꝯmēde picula induceret. etiā ſm auice. nam vomit⁹ purgat oculos purgat caput ⁊ mundificat cerebrū tur.

Quare sonus valde fortificat stomachū ⁊ ꝟtutē digestiuā? rnr. qꝛ ī sōno vadit calor naturalis ad ītra digestionē ꝯfortādo sꝫ calor iuigila manet circa locum sensuum / ⁊ in toto corpore dispersus

Quare hō patit īfirmitates vt cib⁹ ⁊ pot⁹ a stomacho receptus in eadē qualitate et quantitate p īferiora expellant? Rnr ꝙ hoc ē ꝓpter debilitatē ꝟtutꝫ naturalis. s. appetitiue vl attractiue digestiue retētiue ⁊ expulsiue q̄ īfirmitas lienteria vocatur. Nota differentiam inter lienteriam dyaeream et dissenteriam. Unde versus.

Cruda lien simplex dyen sed sanguine dissen.

De sanguine.

Quare oē aīal hn̄s sāguinē necesse ē hr̄e epar Rn̄r. ſꝫ Ari. ꝙ sanguis pmo gn̄at in epate et ꝙ epar est sedes sanguinis / ſꝫ aliquos medicos attrahitur a stomacho per quasdam venas principales a quo generatur talis sanguis.

Quare sāguis sit rube⁹? Rn̄r. qꝛ assimilatur mēbro in q̄ gn̄at. s. epati quod est rubei coloris. Etiam sanguis est dulcis: quia est bene digestus ⁊ coct⁹ ⁊ pax de terrestreitate sāguini admixtū sanat salsedinem in eo vt patet per philosophus in libro metheororum.

Quare mulieres habent spissiorem sanguinē q̄z viri? Rn̄r ꝙ ꝓpter frigiditatē īspissantē. Frigiditas ex sua natura cōdēsat coadunat cōstrin

git vel congelat/vt patet in libro metheoroꝝ.
¶ Quare sanguis venit ad totū corpus ab epa= quo pacto te ꝛ p quē modū: Respōdet ꝙ p venas principa sanguis p les ꝛ p epaticam caphalicā medianā ꝛ p venas totū corp⁹ capitales/de qb⁹ patet in lib. amphorismorum. dispgitur.

¶ De vrina.

¶ Queriṫ quō vrina venit ad vesicā cuꝫ tunc vesica sit clausa: aliqui dicunt ꝙ fundando: ꝛ videṫ esse veꝝ cum vrina nō sit mortificatiua vt patet per egidium/ergo aliter. Respōdeṫ. s. ꝙ semipellicula q̄ est in vesica aperiṫ ꝛ p cā intrat vrina: ꝛ quia illa pellicula ē duplata ideo ecōuersa clauditur. Et dicit Theophilus. vrina est nunci⁹ nō fallax: quia testatur supra sanitatem et egritudinem animalis: vt dicit hipo. in lib. amphorismorum ꝙ homines habent de mane vrinam album ꝛ ante prādium rubeam ꝛ post prandiū cādidam ꝛ similiter post cenam. Et multi colores vrine de quibus nihil ad presens.

Quare ydropisis venit ab epate: rn̄r f̄m Cō. ꝙ virtus digestiua ī epate nō p̄t materiā grossā cōuertere in q̄tuor humores/ sꝫ ꝯuertiṫ solū ī aquā q̄ tumescit ꝛ inflat hoīem ꝛ maxime ventrem.

ꝙ ydropisis veniat ab epate

¶ De felle.

¶ Quare aīalia habēt fel: Rn̄r ꝙ ibi recipitur humor colericus q̄ suo acumine multum iuuat viscera ad expellendum superflua. Etiam iuuat ipsum stomachum in digerendo.

Quare icteria venit ab felle: Respō. q: hūor fellis est glaucus et croceus: igitur cum pori fellis obstruuntur tunc ille humor nō pōt intrare sac=

culum fellis: sed miscetur cum sanguine vadens per totum corpus inficiendo cutem.
¶ Quare equus/mulus/asinus/ꝛ coruus nō habēt fel? Rñdeꝛ ſm Aristo. in lib. de aīalibus: qꝛ-uis illa aīalia sic dicta non habeāt fel in sacculo habent tamen fel dispersum per paruas venas.

¶ De Splene.

¶ Quare splen est caro nigra: vt patet per sensum? Respondeꝛ ſm Aristo. in loco preallegato qꝫ splen causaꝛ ex materia terrestri. i. ex materia nigra: modo affectus assimilatur sue cause. Aliter rñdeꝛ ſm medicos: qꝛ splen est receptaculū melēco'ie/modo melencolia est nigra colera.
¶ Quare hō habēs magnum splenē sit macer? Respondeꝛ/qꝛ splen multā trahit ad se materiā que deberet trāsire in pinguedinē. ꝛ ergo ꝑ oppositū homines parui splenis pingues efficiuntur.
Cur splen dicaꝛ iducere risuz
¶ Quare splen facit ridere: vt dicit Isidorus. Splene ridemus/felle irascimur/corde sapimus/iecore amamus/et cerebro sentimus. vt etiam tangit Ebrardus capitulo de verbis. Cor sapit/ꝛ pulmo loquitur/fel commouet iram Splen ridere facit/cogit amare iecur? Respondeꝛ valde naturaliter/qꝛ splen attrahit ad se melencoliā/eo qꝫ est proprius locus eius: que melencolia est causa tristitie: ꝛ illa ibi cōsumiꝛ. ꝛ sic deficiēte causa deficit ꝛ effect⁹. qꝛ aūt melēcolia est causa tristitie pꝫ ꝑ Arist. in ꝓhemio de aīa. ꝛ ergo illa ꝯsumpta sequiꝛ oppositū tristitie: scilicet gaudiū. Et eadē de causa vel facit irasci: qꝛ colerici sunt iracūdi: qꝛ mltū habēt humorē fellis.

Et nota p lucido intellectu illoꝝ ꝙ quatuoꝛ humores sunt in hoīe. scꝫ sanguis/colera/flegma/ꝛ melencolia: quoꝝ̄ q̄libet hꝫ spāle reseruaculū/ꝛ mēbꝛū spāle in q̊ reseruat̄ ꝛ cōseruat̄. Uñ ex parte materie sicce ꝛ calide gñat̄ colera/q̄ vadit ad fel/vbi hꝫ locū in quodā sacculo. Sed ex pte materie frigide ꝛ sicce gñat̄ melēcolia/q̄ vadit ad splenē tāq̄ȝ ad suū receptaculū ſm medicos. Sꝫ ex pte materie frigide ꝛ humide gñat̄ flegma: qđ vadit ad pulmonē tanq̄ȝ ad suū receptaculū: vel ſm medicos ad splenē. Sed sanguis q̄ est nobilissim⁹ humoꝛ dicit̄ gñari in epate: ꝛ ibi videt̄ esse propꝛius locus.

Uñ gñat̄ᵛ i hoīe quatuoꝛ hūores: et a q̊ recipiant̄.

¶ Sequitur de coitu.

¶ Querit̄ quare coeūt aīalia: Rñdet̄ ſm Auicenā. ij. de aīa. sup illā literā. Naturalissimum q̊dem operū in viuentibus est generare sibi simile in specie: qđ fit propter cōseruationē speciei: qꝛ si coitus nō esset/omnes species dudum perijssent.

¶ Querit̄ q̄d sit coitus? Rñdet̄ ꝙ coitus est mutua actio maris ꝛ femine p instrumenta ad talē actum deputata/ad seruandū sepeciem. Et ideo dicūt theologi: q̄ñq̄ȝ coitus nō fit ꝑpter generationē sibi similis: tunc est maximum peccatum.

¶ Quare coitus tēperat⁹ sit ꝯueniens saltē q̄bus licitū est? Rñdet̄ ſm Auice. ꝛ Cōstā. in lib. de coitu. ꝙ coitus alleuiat corpus ꝛ aīam/ꝛ hilarat caput/ꝛ sensuꝫ ꝯfoꝛtat/ꝛ aufert multas egritudines melencolie: qꝛ expellit fumū spermatis de cerebꝛo/ꝛ expellit materiā apostolicā: ꝛ ergo ſm Auice. iij. canonis. ex dimissione coitus aliquādo causat̄ tenebꝛositas oculoꝝ̄ ꝛ vertigo ca

pitis. Unde sperma viri vltra debitum tempus retentum conuertitur in venenum.

Quare distēperat⁹ coit⁹ ꝛ nimis assiduus sit nociuus? Rndef/ qꝛ destruit visuȝ/ ꝛ corpus exsic cat: qꝛ dt Ari. ij. de gñatiōe aīaliū. Luxuria est emissio pure hūiditat⁹/ ꝛ cerebrū cōsumit ꝛ indu cit febꝛes acutas ſm Auice. vt expertū est maxi me abbꝛeuiat vitā ſm Ari. i li. de lōgitudie vite ꝛ hoc declarat Albertus de passere: qui propter nimium coitum tantū peruenit ad tertiū annū.

Passer est aīal falax ꝛ lasciuū.

Quare melencolicis ꝛ colericis valde nocet coitus? Respondetur/ quia eos multum exsiccat cum de se sint sicci ꝛ ipsis inducit siccitateȝ. Per oppositū flegmaticis ꝛ sanguineis multum pro= dest coitus/ vt dicit Auicē. qꝛ in eis est multū de tali materia/ q̄ necessario a natura expellēda ē. Quis Ari. dicat ꝙ omne aīal pingue sit paucis spermatis: qꝛ materia transit in pinguedinem.

Quare femelle aīaliū bꝛutoꝝ nō appetūt coi tū post impꝛegnationem? Rndef ſm Albertum quia tunc matrix femelle est clausa/ ꝛ menstrua tunc sunt retenta: ꝯ appetitus circa illas cessat.

Quare mulier et equa post impꝛegnationem appetūt coitum/ vt dicit Aristo. in lib. de anima libus? Respōdetur ſm Gal. de muliere/ ꝙ recoꝛ datio inuitat ad coitum: ꝛ quia mulieres recoꝛ= dantur ad delectationem in coitu pꝛecedenti ha bitam/ ꝛ sic appetūt coitum. Sed de equa respō def: quia est aīal multū voꝛax: quare habet in se multas fumositates distēperatas: ergo appetit aliud sperma eo ꝙ omne simile appetit suū siľe.

¶ Quare repleto corpore non est coeundum? Respondetur fm Aristote. quia prohibet digestionē. Similiter nō est bonū vētri famelico: q2 ille coitus valde debilitat corpus animalis.
¶ Quare nō sit bonum post balneum coire? Respondetur/quia tūc pori sunt aperti: et calor per totum corpus est dispersus: ergo coitus sequēs balneum maxime infrigidat ipsum corpus.
¶ Quare post vomitū et post solutionē ventris minime valet coit9? Rūdet/q2 est valde periculosum facere duas purgationes in vno die. vt dt hipo. et gali. Sic est de coitu et solutiōe vētris/cū renes p coitum purgant: et intestina p vomitum.
¶ Quare aīalia agrestia in coitu sunt furibunda? qd patet in ceruis/qui tunc maxime clamāt et vociferāt: et etiā patet de asinis/q tunc solent insanire. vt dicit Constan. ex auctoritate hipocratis. Respōdet/q2 tunc membra sunt maxime insensa ex actu venereo/et natura laborat ad expellendū superflua/q in sensu disponūt ad iram. et ad furorē. ergo post coitū sunt statim māsueta.
¶ Quare in coitu est tanta delectatio? Rūdet/q2 coit9 est opus despectū in se et totū malū et immūdū valde: ita q oia aīalia naturaliter abhorrent illū actum: et si nō esset tāta delectatio in eo nūq fieret act9 coit9: q2 talis act9 imūdus est et malitiosus. et g natura i tali delectatiōe sic libēter se exercet vt species rerū possit conseruare.
¶ Quare frequēter coeūtes nō habēt tātā delectationē sicut raro coeūtes? Rūdet q sit pp tres rōes. Pria rō est/q2 meat9 seīs ē nimis larg9 et

ampl⁹: ꝫ semē nō facit morā ex cui⁹ mora īducit delectatio. Scḋa rō ē q̄ȝ ill' sp pp ꝯtinuū coitū ē paucitas semis: ꝛ sic iterū nō facit delectationē. Tertia rō est/ q̄ȝ ī illis aliq̄n loco scis emittit sā=guis crud⁹ ꝛ indigest⁹/ vel alia mā aq̄sa. ꝛ q̄ȝ hec materia nō est calida: ꝫ nō facit talē delectationē

Utrū aliqua aīalia concipiāt p os.

¶ Querit vtrū coit⁹ possit fieri p os. s. ꝙ aliqua aīalia cōcipiāt p os: vt dicūt q̇dā de cornicib⁹ ꝙ osculādo se rostro coeūt ꝛ cōcipiūt. Et q̇dā dicūt ꝙ mustella cōcipit ꝛ parit p os. Rn̄det ſm Ari. in lib. de aīalibus/ ꝙ ille sermo est penit⁹ falsus ꝛ fictus: q̄ȝ licet colūbe rostrizēt se/ tamē ex hoc nō cōcipiūt/ nec etiā sic coeunt. Etiā q̄ȝ mustella semp portat in ore fetū suū de loco ad locū: ꝛ ergo ipsi putāt ꝙ pariat p os. Unde Aristo. ita declarat ꝛ arguit. Quicquid intrat per os/ hoc digerēdo cōsumit: sed si semina per intrarēt/ tunc digerendo consumerent. ergo ꝛc̄. Maior patet/ quia non est dabilis instantia. sed consequentia tenet in darij. Sed diceret forte aliq̄s tamē beata virgo cōcepit p aurē. s. p verba. ꝫ etiā possibile est ꝙ aliqua mulier concipiat per os. Respondet ꝙ non fuit naturaliter/ sed supnaturaliter ꝛ miraculose: ꝛ de illa cōceptione nihil est ad propositum. Unde dicit venerabilis dn̄s Albertus. Quid mihi de theologia/ cum physice loquor.

¶ Querit vnde generatur semen viri? Respondetur ꝙ sunt diuerse opiniones medicorum ꝛ philosophorum. Et dicūt quidam ꝙ generatur ex superfluis quarte digestionis. Et alij dicunt ꝙ sperma sit sanguis purus a cerebro fusus: et est

decoctum et in testiculis dealbatum. Sed alii di-
cunt quod sit superfluum secunde et tertie digestio
nis. Sed quia similia sunt sudor/vrina/sputum/fle
gma/colera: ergo dicit Aristo. in de generatione aia-
lium. quod sperma semper est superfluum vltimi nu
trimenti. s. sanguinis per totum corpus dispersi:
sed tamen precipue diffunditur et deciditur a membris
principalibus. s. a corde/epate/et cerebro. Et hu
ius signum est: quia talia membra in digestione
virtutis seminalis maxime debilitantur. Et ex
illo patet quod coitus sit minime proficiscus. Sed
tamen aliqui asserunt quod predicta sunt intelligenda de
coitu excellenti/sed non dico moderato. Notan-
de sunt alique virtutes que lucide patent in his
metris de moderato coitu. Unde versus.
Alleuiat corpus coitus moderamine factus.
Quibus sit licitus/quibus non valde nociuus.
¶ Quare semen viri sit album: cum tamen semen mulieris
sit rubeum: Respondetur quod in viris est album propter magnam ca
liditatem/et est magis decoctum: quia in testiculis deal
batur: quorum caro est alba/sicut et caro mamillarum.
Sed semen mulierum est rubeum/quia est superfluum secunde di
gestionis: que celebratur in epate: quod epar est membrum
rubeum. igitur etc. Aliter respondetur: quia menstruum est sanguis
corruptus et indigestus. ergo habet colorem sanguinis.
¶ Queritur vtrum sperma decidatur a membris vel ab
humoribus: Respondetur secundum aliquos quod a membris sicut iam
dictum est. et hoc sic probatur: quia sensibiliter videmus quod clau
dus generat filium claudum: et pater habens cicatricem generat fi-
lium habentem cicatricem. vt dicit Ari. i li. de aiali. Et hoc
non fieret si non esset decisio a membris. Sed tamen
alij dicunt quod decisio fit ab humoribus: quia fit ab vltis

nutrimento: modo nutrimentum nõ est membrũ sed humor. Sed primam opinionẽ de parte trũcato. Respondetur ꝙ Aristo. secũdo de generatione animalium. vult ꝙ hoc fit propter imaginationem matris tempore coitus.

Cur imaginatio facit pueruz assimilari rei imaginate.

¶ Quare imaginatio mr̃is de ethiope generat filiũ nigrũ. ⁊ hoc etiã est verũ de alijs opinionib⁹ Unde refert Albertus magn⁹ ꝙ quedã regina in coitu imaginabat̃ de vno ethiope prope lectũ depicto cũ imagine magno ⁊ distorto: ⁊ sic cõcepit ⁊ peperit filiũ nigerrimũ. Ad hoc respondet̃ s̃m Auicenam/ꝙ imaginatio de casu facit hominẽ cadere: ⁊ de lepra facit hoĩem leprosum: sic etiã in ꝓposito imaginatiua est supior formatiua fet⁹ ⁊ ꝯcipit formale tale q̃le imaginatũ est.

¶ Querit̃ vtrũ semẽ viri ingrediatur substãtiã ⁊ materiã fetus: Respõdet̃ ꝙ vtrũqꝫ semẽ tã patris q̃ꝫ matris materialiter intrat substãtiã embrionis/q꞉ vt lac coagulatum intrat substantiã casei: ita habet se sperma vt coagulatum/⁊ mẽstruum plenitudinẽ habet lactis: sed illa opinio nõ videt̃ valere: ergo r̃ndet̃ s̃m Ari. ⁊ s̃m alios phõs/ꝙ semẽ viri nõ intrat substantiã fetus. q̃d probat̃ sic: quia materia ⁊ causa efficiens coincĩderent: quod est contra philosophũ. Tenet cõsequẽtia: q꞉ semẽ ipsius viri nõ intrat substãtiã fetus eo q̃d est principiũ efficiẽs ipsius pueri: sicut domificator est causa efficiens ⁊ principiũ ipsius domus. Item ex alio probatur: quia eadem est materia nutrimenti ⁊ generationis. secundo de anim. quia ex eisdẽ sumus ⁊ nutrimur. ideo sperma non potest esse materia nutrimẽti s̃m Auer

roin. Unde secundum rei veritatem respondet/ q semina ambo[rum] claudunt in matrice: sed semē viri disponit semē mulieris ad receptionem for me seu anime: quo facto conuertitur in humidū et exalatur per poros matricis: quod patet/ q[uia] solum mestruum est materia fetus.

¶ Quare matrix auide & cupide attrahit semē q[uia] vt dicit Auer. fuit quedam puella in balneo vbi spermatizatū fuit: & illa puella ab attractio ne seminis cōcepit & peperit. Rn̄det s[ecundu]m Auer. q matrix ex natura specifica attrahit ipsum se men vt manes ferrum/ & agates calibē sic attra hit ipsum ad suam perfectionem propriam.

Cur mulieribus accidunt menstrua.

¶ Quare mulieres habēt mēstrua: Rn̄det s[ecundu]m medicos q[uia] sunt frigide in respectu ad viros. er go totū nutrimētū nō pōt cōuerti in ei[us] sangui nē: & [ideo] magna p[ar]s trāsit in mēstruū/ q[uia] in oī mēse a qualibet muliere etatis & sana expellūtur: q[uia] ante tridecimū annū nō fluunt: etiam dico sana: q[uia] alique mulieres infirme nō patiunt mēstrua.

q erit tale sit menstruum.

¶ Quare mēstrua fluūt a mulierib[us]: Rn̄det/ q[uia] mēstruū est materia venenosa. Nā dicit Ari. in gn̄atione aīaliū q mēstruū recēs & fluēs si tāgit arborē vel ramū arboris virētē talis arbor are scit vel deficit. Itē dt Aristo. si canis gustaret de mēstruo tertia die eēt rabid[us]: & si musce tāgunt ab ipso illo die moriunt. & [ideo] natura sagax oī mē se expelli voluit a mulieribus menstruum tanq[uam] inimicum vite contrarium. ergo retentum a mu lieribus vltra debitum tempus s[ecundu]m Aristo. indu cit pessimas infirmitates/ sc[ilicet] sincopin & extasin.

¶ Quare an̄ tridecimū annū nō fluūt mēstrua:

Rñdet q2 iuuēcule sunt calide ita. s. q̄ bene dige rūt totū cibū: & mēstruū i eis nō gñat ante illud tēpus: ⁊ p cōseques nō expellit. Et hoc est verū nisi bonitas vel malitia complexionis impediat

¶ Quare mulieres post quinquagesimū annum non patiuntur menstruum vt patet in metris.

Adde decem ternis mulierum menstrua cernis.
Ad quinquaginta durat purgatio tota.

Ibi rñdet q̄ mulieres veteres sunt steriles. & nō habēt mēstrua. Aliter rñdet ⁊ melius/ q2 tūc natura est debilis. ⁊ sic nō pōt ipm expellere pre nimia debilitate. & in eis est maxima quātitas immūditie in vna massa: ⁊ sic efficiunt ita immūde vt suo anhelitu inficiunt homines. ⁊ ergo tūc in eis tussis abundat ⁊ alia mala. ergo fm consiliū medicorum abstinendum est a talibus vetulis.

¶ Querit quare mulieres taliter existētes venenose nō inficiūt semetipsas? rñdet q2 venenum nō agit in seipm: s3 in aliud sibi obiectū. Aliter rñdet ⁊ melius: q2 cōsuetū est mulierib9 talē materiā habere: ergo eis nō nocet. Refert eñi albertus magnus de quadā puella que in colonia ad ipsum ducebat comedit oēs araneas nil eis nocentes: sed fuerūt sibi cibus aptissimus. Et dicit Ari. in lib. de regimine pncipū ad Alexā. regē ⁊ narrat sibi de quadā puella q̄ in iuuētute fuit nutrita veneno: ⁊ super illō dicit cōmentor secūdo physicoꝝ q̄ qdam homines visitati fuerūt comedere venenum sic q̄ erat eis cibus quotidianus.

¶ Quare mulieres ipgnate nō patiut mēstrua Rñdet q2 tūc menstrum trāsit in lac: ⁊ nutrimentum fetus. ergo mulier impregnata quando pa

titur menstruum hoc est signum abortionis.

¶ Quare in tribus p̄mis mēsibus mēstruū mulieris impḡnate adhuc fluit? Rñr ꝑpter paruitatem et nouitatem pueri: quia adhuc nō potest sumere totam materiam menstrualem.

Quare femelle aīaliū brutorū vt volucrū et pisciū nō patiūtᷣ mēstrua? res. p ari. et alber. q̄ brutis gressibilibus mēstruum trāsit in materiam pillorū/ in piscibꝰ trāsit in squamas: ꝛ ī auibꝰ in plumas. Et hoc cōsiderādū est sic esse verū: q2 inter bruta aīalia femelle freq̄nter magis sūt hirsute q̄ masculi et femelle pisciū magis sūt squamose et femelle auium magis sunt pēnose.

Quare menstruū recipit nomen a mense. rñr. q2 est spatiū t̄p̄is mēsurādi motū lune/ q̄a luna motum suū pficit in. xxix. diebꝰ et. 14. horis: modo luna habet dn̄ium sup humidum: vt pt3 scđo metheororū/ sed quia menstruū est humidū: ergo capit denominationē a mense: nā humidū crescit luna crescente: et ipsa deficiente deficit.

¶ Quare quedā mulieres diutius patiūtur talem fluxū: et quedam breuius: quedā p sex dies: quedā p septē: alie vero p tres vt frequenter in oībus? rñr q̄ prime sunt frigidiores: ḡ plus gn̄atur in eis de menstruo: ꝛ p ɔ̄ns longiore tempore expellitur/ et alie sunt calidiores: ergo minꝰ generatur in breuiori tempore expelluntur.

Queritur vbi reseruatᷣ menstruū ante fluxū. Dicunt aliqui q̄ ī matrice/ sed Auerrois hoc reprobat et dicit q̄ maxime est locus generationis: s3 tale menstruū ad generationē nihil facit? rn̄det ipse sicut dicebatᷣ de fluxu emoroidorū/ sc3 quod

quedam vena circa ſpinam dorſi ipſa menſtrua reſeruat. Et huius ſignū eſt: quia mulieres iſte tempore menſtrui patiuntur dolorem dorſi/ propter eius expulſionem a natura.

¶ Querit̄ vtrū mēſtruū qđ oī tp̄e expellit̄ ⁊ mēſtruū de quo fetus gn̄at̄ ſint idem? Reſpōdet̄ ꝙ non: qꝛ primū eſt impuꝝ et indiſpoſitum ad generationem ſed ſecundum eſt valde purum ⁊ claꝝ: et ergo ſanguis ille eſt aptus generationi.

¶ Quare mulieres imp̄gnate tp̄e menſtrui generant filios leproſos ⁊ imbecilles. Reſp. qꝛ mēſtruū eſt venenoſum immo venenoſiſſima eſt mulier menſtruoſa. modo vt patet in libr. de cauſis cauſe reducent in effectibus etiam per philoſophum effectus gerit aliqualem ſimilitudinē ſue cauſe: ergo ille natus male diſponitur.

¶ Quare mulieres nō vniformiter eodē tp̄e mēſis patiunt̄ menſtrua: qꝛ quedā in nouilunio/ quedam in plenilunio/ q̄dā in defectu lune? Rn̄r ꝙ ē ꝓpter diuerſas cōplexiones mulieꝝ. Vn̄ lꝫ oēs mulieres ī reſpectu ad viros ſunt flegmatice tā mulieres inter ſe ſic habēt: ꝙ vna eſt magis ſanguinea ⁊ alia magis colerica ⁊c. mō quelꝫ luna hꝫ quatuor quadra/ ⁊ ille hn̄t quatuor complexiōes. pⁱma eſt ſanguinea: ſcđa colerica ⁊c. Mulier ſanguinea patit̄ in prima quadra/ colerica in ſecunda/ melencolica in tertia et ſic de alijs.

¶ Quare mulieres ſanguinee patiūt̄ fluxū mēſtrui in pⁱa quadra? Reſp. ſm̄ Galie. in lib. amphoriſmoꝝ: ⁊ ſm̄ Guilbertū in ſex principijs: ꝙ omne tale additū ſuo tali facit ip̄m magis tale ergo pⁱa quadra lune mulieri ſanguinee aug=

mentat sanguinem: & tunc sic expellit. Etiã rñr q luna noua recipit iuuenes: quia tales sunt magis sanguinei q̃ senes iuxta hunc versum.
Luna vet⁹ veteres/iuuenes noua luna requirit.

Cur ĩ fine mẽsis mulieres patiãtur menstruum.

¶ Quare vt frequẽter omnes mulieres in fine mensis patiunt menstruum? Respõdet. q generaliter omẽs mulieres sunt flegmatice: modo vltima quadra est flegma. Aliter respondet q hoc est propter defectum: ergo in eis frigiditas operatur ad multiplicandum illam materiam & materia multiplicata tunc expellitur.
¶ Querit quare in tali fluxu mulieres patiunt dolores. rñr. q est sĩlis dolores stranguinee. i. piectionis vrine: paulatĩ et guttatim q sicut strãguinea que fit ex poto indigesto vias vrinales subtiles ledit: sicut cõtingit post balneũ: sic etiã materia mẽstrualis est q̃ terrestris et indigesta ledit vias per quas digeri debet et transit.

Cur israel te ĩ egypt multiplic bantur su egyptios.

Quare post fluxũ menstrui mulier faciliter concipit. rñr q tunc melius est disposita ad conceptionẽ q est mundata menstruis. Vñ legitur in exo. Cũ iudei essent in egypto in breui tp̃e augmentabant sup egyptios. Huius nõ fuit alia ratio naturalis nisi q viri iudei nõ cõicabãt cũ mulieribus suis nisi essent purificate et mundate a menstruo. quia tunc apte ad concipiendum.
Quare color mulierũ mẽstruosarũ mutat ĩ pallitudinẽ. rñr. q tali tp̃e calor recedit ab oĩb⁹ mẽbris exterioris⁹ ad mẽbra interiora ad adiuuãdũ naturã & expellẽdũ mẽstrua q̃ puatio caloris facit pallitudinẽ in facie. Aliter rñr q mẽstrua sunt crudi humores, ergo ipsis fluentibus habet

decolorare faciē/ ꝛ ꝑ ꝯñs inducunt amplitudinē.
Quare mulier menstruosa abhorret cibū cape-
re: Rñr. qꝛ nat̄a pl⁹ laborat ad expulsionē mēstrui
q̄ꝫ ad digestionē: ꝫ si capet cibum ille manet cru
dus: ergo natura sagax hoc non admittit.

An mulieribus pueris sterilitas.

Quare q̄dā mulieres sunt steriles ꝛ nō ꝯcipiūt?
Respōdet̄ ƀm medicos ꝙ ꝑpter multas causas:
Prīa ē. aliqñ ex parte viri est defect⁹. s. qñ vir ē
frigide nature: qꝛ tunc semen suū est ineptū gene
rationi. Secunda causa est: qꝛ semen eius est ali
quotiēs aquosū nō faciens morā ī matrice. Ter
tia: qꝛ semina viri ꝛ mulieris sunt disproportio-
nata: ꝛ si vir est colericus ꝛ mulier maxīe flegma
tica: qꝛ vt ptꝫ primo de generatione animalium
ꝛ secundo de anima. Agens ꝛ patiens dicuntur
esse proportionata/ alias actio impeditur.
¶ Quare mulieres pingues raro ꝯcipiunt? Re
spōdet̄ ꝙ hn̄t matricē lubricā ꝑ quā semen rece-
ptū labit̄ nec retinet̄. Alr rñr: qꝛ tales pingues
habēt orificia matricū valde stricta ita ꝙ semē
impedit̄/ ꝛ si intrat tūc tarde intrat: ita ꝙ semen
medio tp̄e infrigidat̄/ ꝛ sic non valet ad genera-
tionem: sed in materiā carnem resoluitur.
¶ Quare mulieres nimis calide raro cōcipiūt?
Respō. qꝛ semen ī eis receptū extinguit̄ ꝛ corrū-
pit̄/ ac si pauca aqua in magnū ignem funderet̄:
ergo videm⁹ ꝙ mulieres feruēter appetētes lu-
xuriam et libidinem minime concipiunt.

Cur mulieres se ꝑstituentes

¶ Quare mulieres publice vt meretrices nō cō
cipiunt. Respō. ꝙ est ꝑpter diuersa semina ex q̄-
bus eaꝝ instr̄a concipiendi destruunt̄ et lubrica

efficiuntur/ita q natura seminalis non retinetur. Uel etiã: quia vinum semen destruit aliud/ita q nullum valet ad generationem. vnde versus. Incipit et semen aliud simulet mediante. Quo impeditur sequitur destructio prolis. Item nota/ vt patet per alber. q summũ remediũ ad est cõceptionem recipere matricem leporis pulverizatam et purificatam in potu/que a tota natura specifica operatur ad conceptionem.

non concipiant.

Nota qđ valet ad concipiendum fetũ.

¶ Quare quedam mulieres cõcipiũt masculos resp. sm Cõstãti. et Aristo. q si semen cadat ad dexteram partẽ matricis/tũc generatur masculus: qꝛ hec pars est calidior/et calor sm predicta operatur ad gñationẽ masculi: ergo sm Albertũ qñ dextera pars mulieris maxime tumet / est signum masculi in vtero. Sed alij assignant aliã causam scꝫ qñ semẽ patris habet dominium super semen matris/ tũc generatur masculus: sed quando est econuerso/ tunc generatur femella.

Quare quedã mulieres concipiũt femellas? rñr qꝛ semen est lapsum ad sinistrã partẽ matricis q est frigidior rõne splenis adiacentis: quia splen cooperatur ad frigiditatẽ / et illa est causa femelle. Item vt dicit Alber. qñ mulier post coitũ iacet in dextero latere cõcipiet masculũ / si autem in sinistro concipiet femellam: qꝛ semina reclusa ad illam partẽ matricis fluũt in aqua/mulier iacet/et tunc talis fetus illic monstratur.

Cur interdũ masculus ꝯcipiatur ⁊ interdũ femella

Quare mulier hꝫ matricem? rñr sm Auerroin in lib. q dꝛ colliget: qꝛ est ꝓprius locꝰ gñationis et illa est situata in medio mulieris: qꝛ sicut ad cloacã fluũt oẽs immũdicie ciuitatis: ita ad ma

trice fluit sanguis menstruosus ꝛ immundus.
¶ Quare quedam mulieres portāt pueros longos et graciles ꝛ alie portant breues ꝛ spissos? Respondetur ſm Auerroin vbi supra: et etiam ſm Galienum: quia puer formatur secūdū quātitatem matricis: sed quia alique mulieres habent matricem longam et strictam / ergo pueri erunt longi ꝛ graciles: sed alij per oppositum dicuntur habere matricem oppositam: ergo etiam pueri per oppositum disponuntur.

Cur mulier interdū cōcipit fetus gemellos.

¶ Quare mulier aliqñ cōcipit duos gemellos? Respō. ſm Galie. in li. de natura humana: q2 in matrice sunt septē cellule: et receptacula seminis ꝛ tot possunt natural'r gñari pueri i quot cellulas semē ceciderit ꝛ diuisum fuerit: q2 tres cellule sunt in dextero latere ꝛ in illis generantur tres masculi ꝛ tres sunt in sinistro latere: in quibus generant̄ tres femelle: sed alia est i medio illarū vbi antiqui autentici dicunt generari hermoditā. i. hoīem habentem mēbrum vtriusq3 sexus. Si ergo mulier pareret vltra septem pueros hoc potius esset miraculose q3 naturaliter. Quare gemelli sunt semihoīes ꝛ nō ita fortes sicut alij: vt dicunt leges ipsos pro medio homine in duellis repugnantes? Rñr. q2 semen et materia que deberet transire in vnum fetum cecidit in duos; ꝛ ergo debilitantur ꝛ secundum rei veritatem non diutius et frequenter viuunt.

Quō generat̄ fet9 permiscui sexus.

¶ Querit̄ quō gñant̄ hermofrodite? Respon. per talem modū: q2 in matrice sunt tres cellule principales. Una in dextero latere. Alia in sinistro. Tertia vero in medio in qua semen lapsum dicit̄

generare hermofroditā p talē modū q2 natura semper tendit ad melius. ergo intendit semp generare masculum et nunq̄3 femellam/ q2 femella est vir occasio natus et monstrum in natura: vt pt3 in lib. de aīalibus ergo quādoq3 generatur masculus quo ad oīa membra principalia: sed tamen tandē ꝓpter indispositionem matricis et obiecti et ſm inequalitatē seminis cum non posset perficere masculum perfectum / sic generat femellam vt hermofroditam. et ergo dicunt naturales ꝙ hermofrodita sit impotens in mēbro virili vt patet per experientiam.

Quare natura non disposuit in eo duo membra virilia vel duo feminalia sed semp vnū virile et aliud feminale. rn̄r q2 natura tunc faceret aliud frustra quod est contra Arist. in multis locis. s. in. iij. de anima. li. celi. quarto methaphysice. vt dicitur ꝙ natura nichil facit frustra et deus.

Querit̄ vtrū ille sit habendus ꝓ viro vel muliere. resp. consideranda est q̄ntitas vnius membri super q̄ntitatē alterius mēbri et debet cōsiderare in quo membro sit potens in actu venereo et sic secundum actum muliebrem tunc est mulier si secundum actum virilem tunc est vir.

¶ Queritur vtrū debet baptizari noīe viri vel mulieris. Rn̄r ꝙ nomine viri. Ratio est quia nomina imponuntur ad placitum. et secundum nomen dignius debet baptizari quia omnis vir dignior est muliere quia omne genus prestantius est suo passo. vt dicit Aristo. in tertio de anima.

Querit̄ vtrū debet stare in iudicio loco viri vel mulieris. resp. ſm viam iuris ꝙ primo d3 iurare Utru3 hermofrodita

debet stare in iudicio loco viri vel mulieris. antequam admittatur ad iudiciū quo mēbro posset vti/ et sm hoc est admittendus iuxta vsum potē tia illius membri/et si vteretur ambobus mēbris/ equaliter tunc sm sanctā matrē ecclesiam est tol lerādus. Ex quo etiam queritur et soluitur tale probleuma. Utrum ipse potest producere ad sacros ordines. Et respondetur scdm iam dicta. Queritur an natura facit mōstra: rñr. quod sic. vt ptz. ij. physi. quia si nō tūc priuaretur suo fine nā ex possibilibus semp intendit producere id qd melius et pfectius est: sed tandē ex indispositione materie et influxu cōstellationis specialis nō potēs et perficere et sufficiēter pducere intēdūt: ergo producit illud qd pōt vt contingit tpe tpibus Alber. quod in quadā villa vacca peperit vitulū semi-

Nota portentum. hoīem/tunc rustici suspicantes de pastore ipsius rei causam variam imposuerunt. Et tandē ipm cū vacca volebāt cremare. sed Albertus astronomie expertus agnoscens rei veritatem ex cōstellatione speciali hoc factum est dicit. et pastorem a manibus eorum redimit.

Hec sunt verba Alberti. Uidimus bicorporē et corpora eorum in vno loco erant coniuncta nisi in dorso et habebant duo capita: quatuor pedes: quatuor manus: et ibant ad quācunqz partem vertebantur. Uerba Alberti. Uidimus hir

Testimonium Alber. de varijs monstris. cum non habentem nisi pedes anteriores et partem posteriorē. s. culū traxit post se super terram Uerba alber. Narrauerūt nobis quod duo homies fuerāt in dorso cōiuncti et erant cōtrarie cōplexionis / et cum vnus fuit furibundus alter fuit mansuetus: et vixerunt per duos annos et vnus

prius moriebatur alter vero tandiu superuixit donec & fetore infectus moriebatur.

¶ Queritur quo fiunt hec? Rñdet q p talem modum q semen funditur ad cellulas matricis q pro generatione duorū sufficit tūc forte quando contingit q interficium pellis medians inter duas cellulas rumpitur & in dorso ramificantur & coniunguntur habentes duo capita distincta.

¶ Queritur vtrum sit vnus homo vel duo? Respondetur sm Aristote. respiciendum est ad cor: vnde quando sunt duo corda sunt duo homines.

¶ Quare aliqñ hō gñat cū magno capite vel cū sex digitis in vna manu vel cū quatuor? Rñdet sm Albertū q est ppter supfluitatē & nimiā abūdantiā materie: vñ quādo materia supfluit/tunc gñat caput nimis magnū/vel sex digiti/vel quatuor pedes/vel aliorū superabundantiam membrorum. sed quando materia deficit/ tūc generatur membrū minus q̄ deberet vel pauciora mēbra. Et sic Alber. & Auerrois distingunt secundo physicorum quantitatem discretā & cōtinuā.

Vñ cōtingit abūdātia vel defect⁹ ī mēbris humanis.

¶ Quare mulier sit monstrū in natura? Rñdet ex scdo physicoꝝ. omne occasionaliter natum est monstrū: sed mulier occasionaliter producta est. ergo &c. Minor probat q natura nūq̄ intendit generare femellam/sed semper masculum. Sed natura generatur quādoq̄ femella propter materie indispositionem vt prius dictum est.

¶ Quare quidā totaliter assimilant patri: qdā totaliter matri: qdā vtriq̄: qdā neutri parentū? Rñdet sm Ari. si se. mē patris totaliter superat semen matris: sic puer totaliter assimilatur pa=

Cur nonnulli assimilant parentibus.

tri. Si aūt p oppositū tūc matri. Sed qñ neutrī assimilat/ hoc contingit varijs de causis. qñqꝫ ex dispositione primarū qualitatū: qñqꝫ ex influxu cōstellationis celestis. Et hic refert Albertꝰ magnus exemplum ꝙ quodaꝫ tēpore erat bona constellatio pro generatione porcorum: ⁊ generabatur homo habens faciē ad instar porci: fm hoc producuntur monstra diuersimode.

Nota prodigium.

¶ Quare pueri frequētius assimilant patri qꝫ matri? Rñdet ꝙ hoc est ppt imaginationē matris de dispositione patris in coitu. Uñ rōne fortis imaginationis de qua memorat tpe ꝯceptionis pueri maxime attrahūt eiꝰ dispositionē aut colorem: vt superius patuit de regina que imaginatione de imagine nigra peperit filiū nigrū. ⁊ rursus patuit de quadā regina ethiopie/ q̄ tpe conceptionis imaginabatur de albissimo colore et tunc peperit filium album. Et idem habetur ex artificio Jacob qui virgas discoloratas misit in aquas tempore admixtionis ouium.

Cur iacob posuit virgas discolores ante conspectū ouium tpe cōmixtionis earū.

¶ Quare pueri aliqñ assimilant auis ⁊ attauis plusqꝫ ꝓprijs parētibus? Rñdet naturaliter qa virtus auorꝫ est imposita in cordibus generantium: ⁊ potest dici ꝙ fit aliqñ ex similitudine nutrimenti: ⁊ tunc fetus ex similitudine auorum.

¶ Quare mēbra pueri sunt diuersimode disposita: quedā magis dura: quedā magis mollia? Rñdet ꝙ hoc est ꝓpter dñium diuersorū elemētorū qr ossa fiūt ex materia terrestri: ꝰ sunt magis dura. Sed medulla ⁊ cerebrū fiunt ex materia magis aquosa. ꝰ sunt magis mollia. Sꝫ spūs vitales ⁊ animales generantur ex materia magis

aerea: ꝛ hoc intelligitur de suis membris: ex qui bus resultant/sicut epar et coꝛ in quibus principaliter spiritus vitales existunt.

Queritur quō fetus successiue gn̄atur. respō. ꝙ in p̄mis sex diebus semina hn̄t coloꝛem lactis: sed in sex dieb⁹ seq̄ntibus hn̄t coloꝛem rubeū quiest coloꝛ pꝛopinquus dispositioni carnis. et transmutatur in materiā spissi sanguinis et coagulati non fluentis sicut in massa carnea: sed in duodecim dieb⁹ seq̄ntib⁹ post illos in materia cōdensatur et consolidatur ita ꝙ posset suscipere oꝛgalisationē et foꝛmalisationē. quia res fluida ꝛ humida non tenet imp̄ssionem. vt pꝫ p arist. ij. de aīa. Sic singulis diebus vsqꝫ ad partum aliter ꝛ aliter disponitur. Sed quō fetus per singulos menses regatur. per planetas hoc patet alibi. scilicet in Boetio. Et ille modus trāsmutationis seminis patet in his metris.

Quō gignitur fetus.

Susceptum semen sex pꝛimis credo diebus
Est quasi lac/reliq̄sqꝫ nouē fit sanguis/ab inde
Consolidat duodena dies. bis nona deinceps.
Efficiat totum tempusqꝫ sequens oꝛtum.

Queritur vtrum fetus stercoꝛizat et mingit rn̄r ꝙ nō: ꝛ ratio est/qꝛ nō habet pꝛimā digestionē que in est stomacho. qꝛ cibus non venit ei per os sed per vmbilicum. et ergo non vꝛinat sed sudat que vꝛina est parue q̄ntitatis et reseruatur in quadam pellicula matricis et in partu emittitur in magna copia.

Cur nono mēse naturaliter fit hoīs part⁹

Quare s̄m vsum et cursū nature pueri exeūt vterū maternū in nono mēse? R̄n̄r qꝛ tunc fetus est totaliter p̄fectus: vel ideo cōtingit/quia tūc

regnat planeta melifluus ⁊ beniuolus.s.iupiter qui est amicus nature. Nam secundum astronomos ipse est calidus ⁊ humidus: ⁊ ergo temperat malitiã saturni frigidi ⁊ sicci. ⁊ ideo omnes pueri generati in nono mense sunt sani vt frequenter.

Cur octauo mense partus est exitialis.

¶ Quare pueri exeuntes in octauo mense pro ut frequenter moriuntur: et illi pueri dicuntur fetus lune? Respondetur/quia luna est planeta frigidus habens dominiũ super fetum: ergo sua frigiditate stringit fetũ/ita quod oportet eũ mori.

¶ Quare puer exiẽs statim flet? Rñdet quod propter subitã preparationẽ a caliditate ad frigiditatẽ que frigiditas maxime ledit suam teneritatem. Sed alia ratio esse potest talis: quia tunc pueri habent membra mollia ⁊ tenera: que comprimuntur cum exire debent per portam matricis strictam ⁊ angustam: ⁊ precipue cerebrum humidum capite compresso de se facit stillare quosdã humores qui patientes exitum per oculos causant fletum ⁊ lachrymas. Sed theologi assignãt aliã causam/vz quod hoc fit propter trãsgressionem primorum parentũ/⁊ propter peccatũ originale.

¶ Quare puer cum exit ponit digitum in os? Respondetur/quia puer exiens a matrice exit a calido balneo. ergo intrans frigiditatem ponit digitum in os propter defectum caliditatis.

¶ Quare mulieres asserunt quod puero clamante in vtero est malum signum. Respõdet quod est malũ eo quod nõ viuus exiet: ⁊ ergo dicunt theologi quod propter carentiam baptismi tunc clamant. Sed naturaliter rñdet quod clamor est signũ sue passionis: quia si maxime non pateretur nõ clamaret.

¶ Queriꝛ quõ puer exit de vtero? Rñdeꝛ ꝙ primo caput extendit: ⁊ si aliter exiret. s. per crura vel brachia tunc interficeret matrem ⁊ seipsum.

¶ Queriꝛ quare mulieres comedẽtes cibum infectum puta carnes raucidas ⁊c. de facili generant abortiuũ? Respondeꝛ/ quia in eis generaꝛ semẽ infectũ qđ aĩa aboret ⁊ proijcit ab argo nature/ scilicet a matrice. Quia non est aptum pro forma nobilissima. s. hũana qđ ei aĩa ĩfunderet.

Vñ puenit abort mulierib

¶ Quare corea/ luctatio/ ⁊ saltus faciunt abortiuum vt alique mulieres astute bene sciunt ⁊ faciunt? Rñdeꝛ/ qꝛ ꝑ talẽ motũ ligamenta embrionis soluunꝛ: ⁊ per cõsequens sequitur abortiuus quia materia diutius retineri non potest.

Cur violtus ⁊ vehmẽs mot inducat abortum

¶ Quare ictus fulminis ⁊ tonitrui faciũt abortiuũ? Rñdeꝛ qꝛ ille vapor est adustiuus rõne cuius faciliter ledit materiam tenerrimam ipsius fetus intrans per poros matricis: imo dicit Albertus: si puer actualiter viueret in vtero materno per fulmen et tonitruum interficeretur.

Cur ictu fulminis fit abortꝰ ⁊ fetus interficitur

¶ Quare mulieres iuuenes ⁊ nõ antiq ꝓpt cãs ꝓus dictas abortisant? rñr. qꝛ corpa mulieꝝ iuuenũ sũt magis rara porosa ⁊ gciliora: g vapor fulmĩs citiꝰ corpa eaꝝ intrat ꝓcurãdo abortiuũ in eis. sed mulieres veteres habẽt carnes grossas ⁊ cõpactas ita ꝙ vapor eas facilit intrare non possit. ergo non sequiꝛ talis actio in eis.

¶ Quare multũ gaudiũ facit abortiuũ. vt vult Arist. Rñdeꝛ/ qꝛ tpe gaudij matrix depauperaꝛ calore: ⁊ ꝑ ꝯñs abortiuꝰ efficiꝛ. Eadẽ rõ est quare timor facit abortiuum: qꝛ tunc calor vadit ad cor subueniendo ipsi derelinquens matricem.

Quare in pn̄cipio ip̄regnationis.i.primo scd'o ꝛ tertio mēsib⁹ facilit̄ fit abortiu⁹? Adhoc Galienus rn̄det q̄ sicut fructus pomorū vel pirorū in principio faciliter cadūt:qꝛ ligamēta adhuc sūt mollia ꝛ debilia:ita etiam est depuero in vtero.
Quare i fine ip̄gnatiōis.s.7.8.9.mensib⁹ puer facilit̄ exit? rn̄r m̄ Gal.qꝛ qn̄ fruct⁹ sūt maturi tūc ligamēta facilit̄ frāgūt̄:ꝛ sic facilit̄ cadunt.
Quare tp̄e ip̄regnatiōis adhucmedio.s.iij.iiij. quinto sexto mensibus difficulter fit abortiuus? Rn̄det̄/qꝛ tūc ligamēta plus fortificata vel solida/ꝛ per consequens non cito corrumpuntur.

Cur mulierib⁹ parietib⁹ accedit dolor.

¶ Quare aliquibus mulieribus maior accidit dolor parturiendo ꝛ aliquibus minor? Respondetur propter tres causas. Aliquādo ꝑpter fet⁹ magnitudinē/vel qꝛ obstetrix est indocta. Etiā aliqn̄ fit qꝛ fetus mortuus est:qꝛ tūc nō habet flexibilitatē:sed in exeundo est flexibilis.sed dolor minor contingēs in aliquibus fit per oppositum
Quare hō nō hꝫ caudā sicut alia aīalia? Rn̄r q̄ hō est animal cui⁹ ꝑpriū est sedere. sed hoc nulli aliorꝫ aīaliū caudas habentium est proprium
Quare balneatores cū aqua frigida ꝛ non cum aqua calida expellunt calorem de fornace? Rn̄r qꝛ ille sūt q̄litates ꝯtrarie:q̄ maioris actiōis sūt adinuicē:ꝛ sic calor in lapidib⁹ meli⁹ expellitur

Cur aqua calefacta citius congellat̄ q̄ frigida.

¶ Quare aqua calefacta magis cōgelat̄ q̄ frigida? Rn̄r q̄ ideo qꝛ talis est magis rara/ꝛ per consequens magis dat ingressum frigiditati.
¶ Quare hoīes sunt magis pingues ꝛ crassi circa vētres q̄ alibi? Rn̄det̄ qꝛ maxima digestio ē in stomacho,iō ꝑtes q̄ sunt magis ꝑpinque sto-

macho magis impinguantur: et incrassantur.

¶ Quare aīal post coitū tristaṫ? Rñr. q2 actus luxurie est in se turpis ꝛ inmundus et sic omne aīal abhorret in se talem actum: q2 homines cū super eo cogitant erubescunt et tristantur.

¶ Quare ebrij nō habēt discretionē inter sapores sicut sobrij? Rñr ꝙ caro lingue est multū porosa sive spongiosa: et in se multū capit de humiditate magis in ebrijs q̄ in sobrijs ergo lingua repletur malis humoribus ex frequēti potatione: et sic ex ista repletione caro lingue repleṫ et organū gustus ingrossaṫ: q2 organuȝ gustus est vena lingue subtili carne substracta: ideo ꝑpter ingrossationem medij .i. ipsius gustus potus ab ipsis ebrijs sumptus non perfecte sentitur: quia ad debitā sensationē requiritur proportio debita medij. Et ex illo elicitur causa quare ebrij non habent perfectum modum loquendi.

¶ Quare aīalia melēcolica habēt lōgas aures et quare hmōi hoīes habētes lōgas aures et in plurimū nō sunt sapiētes sicut hñtes breves aures vt pȝ p Arist. ī lib. de aīalib⁹. Rñr ꝙ aures generātur ex materia frigida et sic ea q̄ dicitur cartilago que est in potentia ꝑpinqua ad os vel ad ossis generationē: sed q2 animalia melencolica tali materia abundāt ergo habēt longiores ex quo habent materiā sufficientē et abundantem pro auriū generatione et sic tunc aures abūdantes generantur et magne.

¶ Quare predicti sunt semifatui? respō: q2 anime sequuṫ corpora. Nam si sensus corporis sunt subtiles, tunc anima exercet subtiles operatio

Cur aur
um porr
ctio atq
extēsio st
liditatis
sit signū.

nes tam practicas ꝗ̄ speculatiuas et per oppo⸗
situm est de corpore grosso.
¶ Queritur quõ aĩa intellectiua colligit pue⸗
ro in vtero matricis scȝ vtrũ pater generãs di⸗
sposuit materiam ad receptionem anime intel⸗
lectiue. rñr theologice ꝙ in materia sufficienter
disposita deꝰ ĩfundit aĩam ĩtellectiuã. et hoc idẽ
vult beatus Augustinus dicens anima crean⸗
do infunditur: et infundendo creatur.
¶ Solutis ⁊ motis ꝓbleumatibus de corporis
humani ex varijs dictis Aristo. et aliorũ philo⸗
sophorum et medicorũ codicibus lucide electis.
Sequunt alia ꝓbleumata vtilia. quoꝝ pmũ ẽ.
Quare lepores apertis oculis dormiunt. respõ.
qꝛ habẽt oculos preeminentes et palpebras bre
ues. ⁊ sic cum difficultate clauduntur. Alia põt
esse causa quia fiunt animalia timorosa. ideo vt
se custodire possint apertis oculis dormiunt.
¶ Quare corui non cibant pullos suos ante no
uem dies. resp. qꝛ vidẽt non esse eiusdem coloris
seu non conformes colori suo. ideo putant esse de
alio gñe. sed tñ deus oþs pascit eos ꝑ illos' dies
rore celi. vñ psal. Qui dat iumentis escaȝ ipsorũ
et pullis coruorum inuocantibus eum.
Quare ouis et columba aĩalia mitissima sunt?
respondetur: quia carẽt felle ⁊ fel commouet ad
iram: vt patet supra.
¶ Quare aues habent testiculos ad intra? rñr:
quia si haberent eos ad extra impedirent eorum
volatum et leuitatem.
¶ Quare auicule non mingunt? rñr. qꝛ illa su⸗
perfluitas que deberet conuerti in vrinam con⸗

uertitur in pennas:et hoc patet / quia in pennis multa apparet humiditas. Alia ratio est : quia sunt in continuo motu et ergo multum humiduz in eis exsiccatur per aerem.

¶ Quare oua oblonga efficiũt mares ꝛ obtusa femellas? Respõ. vt vult hipocras. qꝛ calidi est mittere a cẽtro ad circũferentiã frigidi: vnde si oua sunt oblonga signũ est ꝙ hñt multũ de calore / ꝛ iõ trãseũt ad mãiã masculi: qꝛ ĩ oĩ gñe aĩali um mascul⁹ est calidior femella teste phõ. Si vero oua sunt obtusa signũ est ꝙ calor ĩ eis ẽ dispersus ꝛ remissus / ꝛ ideo tẽdũt ad materiã femelle.

Cur oua oblõga faciũt mares obtusa ꝑo femellas.

Quare melius audit de nocte ꝙ̃ de die? Rñr fm Arist. de nocte maior est trãquillitas ꝙ̃ in die: qꝛ sol non ita bñ eleuat vaporẽ in nocte sicut in die: ideo tũc mediũ est melius dispositũ ꝛ ꝑ ipm melior fit motus q̄ dꝛ esse cũ sono. Alia rõ est: qꝛ in die plures fiũt motus aeris et soni ꝙ̃ in nocte: se mutuo impediunt: etiã in nocte est magis silentium qđ est oppositũ sono: sed qꝛ opposita iuxta se posita magis elucescunt : ideo quanta opposita sunt iuxta se opposita: tanto se magis notificant

Quare hõ tact⁹ sub acellis citi⁹ ridet ꝙ̃ tact⁹ in alio mẽbro? Rñr. qꝛ ibi ẽ ꝯcursus pluriũ neruoꝝ ꝛ qꝛ etiã mediũ tact⁹. s. caro est ibi subtilius: ꝛ ergo fit maior ꝛ subtilior sensatio / ꝛ hoc est verũ si talis locus nõ minus tangit: qꝛ si fieret per excellens sensibile tunc ibi non fieret talis delectatio: ꝛ quãdo sic tangit: tunc fit ibi diffusio spirituũ ex multis neruis ibi collectis tandem venit spirit⁹ ad faciem ꝛ sic inde causatur risus.

Cur hõ tact⁹ sub acellis prouocet ad risum.

Quare lignũ adustum cõuertitur in carbonẽ: ꝛ

Quare adustū lignū in carbonē ꝛ os in albore ꝟtatꝛ

os adustū vertitꝛ in corpus albū. rn̄r: quia lignū ante eius adustionē est sufficienter humidum: et sic post adustionē acquirit in se calorem accidētaliter: et ille calor humidū in ligno totaliter cōsumere nō pōt et sic remanet humidum post adustionē ꝛ conuertitꝛ in corpus nigrū eo ꝙ humidū in ligno fuit satis viciosum et nō potuit ab illo igne in toto consumi. Os autem ex sua natura est frigidum et siccum modicum habens in se de humiditate. que adustionē totaliter consumit et sic per accidens humido consumpto os albescit.

¶ Quare aliqui magis delectātur in colore albo et aliqui in colore nigro. Similiter respondendum est vt supra.

Quare aliq̄ mulieres plus diligūt viros albos et alique viros nigros. rn̄r ꝙ huius duplex est causa. Prima est qꝛ alique habēt visum debilē et iste magis delectantꝛ in nigredine. qꝛ albedo ꝑpter sufficiens lumen super naturā lucis quā in se hꝫ magis ledit visum ꝙ̄ nigredo. Secunda causa est: qꝛ oē sile applaudit suo sili. sed qꝛ quedam nature calide sunt et iste magis delectantꝛ in nigredine. qꝛ nigredo sequitꝛ calorem: sed quedam frigide sunt et iste magis delectantꝛ in albedine: quia frigiditas est mater albedinis.

¶ Quare aīalia dormiūt? rn̄r ꝙ propter necessitatē qꝛ ex longitudine diuersarū actuū organa sunt fatigata sed ꝑ requiē q̄ fit in somno formatꝛ vt patet per Arist. in lib. de somno et vigilia.

Quare studētes statim post prādiū volens studere impediuntur ꝑ somnū ꝛ non tp̄e solatij. rn̄r qꝛ cū aliquis dat mentē ad studendū tunc calor

naturalis egredit ad itra a mebris exteriorib⁹ et sic per congregationem confortatur et sic facit ascendere fumum cibalem usqȝ ad cerebrū: et sic causat somnus p ingressionē fumi. Vel pōt dici q ideo qr cū ꝟtus aialis intēditur tūc naturalis remittit. Sȝ qn hō est in solatio tūc per solatiū calor naturalis diffundit et nō permittit fumum ascēdere ad cerebrū: et sic hō nō dormit/sed dilatat p totū corpus: et p ꝯñs solatiū īpedit somnū.
¶ Quare post labores hoies libenter dormiūt? Rñdet q in labore calor dispargit p ꝯtinuū motū ad mēbra exteriora qui ecōuerso post laborē ad interiora colligit circa loca digestiua et facit digestionē aqua fiunt vapores q procedūt a corde ad cerebrū et abstruunt meatus p quos calor naturalis ad mēbra exteriora deberet diffundi et sit frigiditatis et ingrossitatꝭ istis mēbris exteriorib⁹ ex frigitate cerebri tūc causat somnus. Ex hoc patet q multum comedentes et bibētes multum dormiunt et diu ex eo q exinde resoluit multus et magnus vapor qui non potest bene digeri et consumi a calore naturali ꝛc.
¶ Quare multum dormientes sunt indispositi et male colorati? Respōdet q in somno colligūtur multe humiditates q in vigilia expellunt q non possunt in corpore cōsumi: et sic petunt eijci: et petunt exitum per superficiem corporis et precipue ad faciem: et sic causant malaȝ dispositionem seu malum colorem/vt patet notanter in flegmaticis qui pre ceteris sunt longioris somni.
Quare aliqbus apparet in somno q comedūt et bibunt aliqua dulcia? Rñr/qr flegma eleuatum

stillat ad fauces ꝛ ad guttur ꝛ tale flegma quodammodo est dulce: igitur in eis hoc apparet.

Cur aliq̄ in somno videnť comedere.

Cur i som nio videnť aliq̄ submergi aq̄.

¶ Quare aliquib⁹ apparet in sumno ꝙ sunt in aqua ꝛ submerguntur: ꝛ aliquib⁹ ꝙ sunt in aqua ꝛ non submerguntur: ꝛ hoc maxime cōtingit in flegmaticis? Respondetur ſm Aristotelem ꝙ huius causa est/quia quando materia flegmatica fluit ad superiora: tunc apparet illis ꝙ sint in aqua ꝛ submerguntur. Sed quando fluit ad inferiora: tunc apparet eis ꝙ euadunt. Alia potest esse causa scilicet nimia repletio seu ebrietas. Unde cum homo est nimis repletus/tunc fumi sursum ascendunt ꝛ multiplicātur ꝛ inde apparet ꝙ debeant submergi seu strangulari si autem non potest tam maxime ascendere tunc apparet eis ac si euaderent.

ꝙ ꝯtingat somnia sic ri ab extri seco.

¶ Queritur vtrū aliquis potest facere somnium ab extrinseco? Respondetur ſm Aristotelem ꝙ sic/scilicet per istum modum: quia si aliquis alicui remisse loquitur ad aures sic ꝙ ipse excitaretur: tunc ex commotione spirituum in capite tonitrua fiunt vel aliquid aliud simile: ꝛ si de illo fieret eius somnium. Et sic sepe aliquis ex reuelatione diuina potest habere somniū de deo glorioso ipsum in somnio honorando cui quidem cōditori totius vniuersi filioqꝫ virginis illibate cō digna laus et gloria gratiarumqꝫ actio sit nunc et semper Per infinita seculorum secula.

FINIS.